

Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника
Економічний факультет
Кафедра обліку і оподаткування

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

перший (бакалаврський) рівень вищої освіти

на тему “Облік, аудит та економічний аналіз грошового обігу підприємства”

Виконала: студентка групи ОО-41
спеціальності 071 “Облік і оподаткування”
Галів Галина Дмитрівна
Керівник: д. е. н. Сас Л. С.
Рецензент: к. е. н. Ємець О. І.

Івано-Франківськ – 2022 р.

Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника

Факультет Економічний
Кафедра Обліку і оподаткування
Освітній рівень “бакалавр”
Спеціальність 071 “Облік і оподаткування”

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри

Баланюк І.Ф.

(прізвище, ім'я, по батькові)

“11” жовтня 2021 р.

ЗАВДАННЯ
на дипломну роботу студентки

Галів Галини Дмитрівни

(прізвище, ім'я, по батькові)

1. Тема роботи: Облік, аудит та економічний аналіз грошового обігу підприємства

Керівник роботи: Сас Людмила Степанівна, доктор економічних наук, доцент, професор кафедри обліку і оподаткування

(прізвище, ім'я, по батькові, науковий ступінь, вчене звання)

2. Перелік питань, які потрібно розробити: економічний та обліковий аспект грошового обігу на підприємстві; напрями і завдання аналізу та аудиту грошових потоків підприємства; нормативно-правове регулювання обліку, аудиту та економічного аналізу грошового обігу на підприємстві; організація обліку грошових потоків на підприємстві; методичні аспекти обліку грошового обігу на ДП “Бережанське лісомисливське господарство”; удосконалення обліку руху грошових коштів на підприємстві; методика проведення аудиту та контролю за рухом грошових коштів; джерела та етапи економічного аналізу грошових потоків на підприємстві; напрями удосконалення ефективності системи управління потоками грошових коштів на підприємстві.

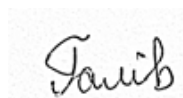
3. Дата видачі завдання 13.10.2021 р.

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№ з/п	Назва етапів роботи	Строк виконання етапів роботи	Примітка
1.	Розділ 1. Теоретичні основи обліку, аудиту та економічного аналізу грошового обігу підприємства	17.02.2022 р.	виконано
2.	Розділ 2. Організація та методика обліку грошового обігу на державному підприємстві “Бережанське лісомисливське господарство”	16.03.2022 р.	виконано
3.	Розділ 3. Аудит та економічний аналіз грошового обігу державного підприємства “Бережанське лісомисливське господарство”	18.04.2022 р.	виконано

+

Студентка

Галів Г. Д.
(прізвище та ініціали)

Керівник

роботи

Сас Л. С.
(прізвище та ініціали)

Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника

Економічний факультет

Кафедра обліку і оподаткування

ВІДГУК

наукового керівника, доктора економічних наук

Сас Людмили Степанівни

на кваліфікаційну роботу бакалавра 4-го курсу групи ОО-41

Галів Галини Дмитрівни

на тему: “Облік, аудит та економічний аналіз грошового обігу підприємства”

Актуальність теми.. Грошові кошти є найбільш ліквідним активом, саме вони використовуються при придбанні та реалізації товарів, робіт чи послуг. Такий їх рух вважається грошовим обігом підприємства, коли кошти виступають платіжним засобом при здійсненні певних операцій. Зважаючи на те, що у процесі обороту виникає значний ризик помилитись при обліку грошових потоків, а це може призвести до недостовірності отриманого фінансового результату та різноманітних штрафів, підприємству необхідно приділяти достатню увагу обліку грошового обігу, оскільки лише чіткий облік та аудит здатні визначити точність та ефективність руху коштів, а економічний аналіз дозволяє виявити переваги, усунути недоліки та визначити тенденції підприємства з метою його успішного розвитку.

Метою роботи є дослідження ведення обліку, аудиту та економічного аналізу руху грошових коштів державного підприємства “Бережанський лісгосп”, а також розроблення рекомендацій щодо їх удосконалення на підприємстві.

Об’єктом дослідження є діяльність державного підприємства “Бережанське лісомисливське господарство” у сфері грошового обігу.

У першому розділі “Теоретичні основи обліку, аудиту та економічного аналізу грошового обігу підприємства” розглянуто економічний та обліковий аспект грошового обігу на підприємстві, охарактеризовано основні напрями і завдання аналізу та аудиту грошових потоків підприємства, визначено нормативно-

правове регулювання обліку, аудиту та економічного аналізу грошового обігу на підприємстві.

У другому розділі “Організація та методика обліку грошового обігу на державному підприємстві “Бережанське лісомисливське господарство” охарактеризовано організацію обліку грошових потоків на підприємстві, визначено основні методичні аспекти обліку грошового обігу на ДП “Бережанське лісомисливське господарство” та представлено шляхи удосконалення обліку руху грошових коштів на підприємстві.

У третьому розділі “Аудит та економічний аналіз грошового обігу державного підприємства “Бережанське лісомисливське господарство” охарактеризовано методику проведення аудиту та контролю за рухом грошових коштів, визначено джерела та етапи економічного аналізу грошових потоків на підприємстві, а також запропоновано напрями удосконалення ефективності системи управління потоками грошових коштів на підприємстві.

Загальний висновок. Кваліфікаційна робота Галів Галини Дмитрівни на тему “Облік, аудит та економічний аналіз грошового обігу підприємства” (на прикладі ДП “Бережанське лісомисливське господарство”) є завершеним, самостійно проведеним науковим дослідженням, за змістом та оформленням відповідає вимогам МОН України, а її автор заслуговує на присвоєння освітньої кваліфікації бакалавра за спеціальністю 071 “Облік і оподаткування”.

Оцінка: заслуговує оцінки “відмінно”.

Науковий

керівник

д.е.н., проф. Сас Л. С.

18 травня 2022 р.

Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника
Економічний факультет
Кафедра обліку і оподаткування

РЕЦЕНЗІЯ

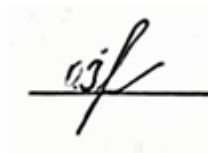
на кваліфікаційну роботу бакалавра 4-го курсу групи ОО-41
Галів Галини Дмитрівни
на тему: “Облік, аудит та економічний аналіз грошового обігу
підприємства”

На сучасному етапі розвитку нашої країни одним із найважливіших чинників розвитку економіки та покращення діяльності підприємств є їх забезпечення грошовими коштами у необхідних розмірах, а також доцільне розпоряджання ними. Саме тому підприємствам необхідно постійно удосконалювати методику їх обліку, посилити контроль та регулярно проводити аудит їх руху. Такі дії сприяють успішному функціонуванню підприємства в умовах ринкових відносин, оскільки вони мають прямий вплив на збільшення прибутку та запобігають виникненню штрафів від контролюючих органів.

У науковому дослідженні описано теоретичні основи обліку, аудиту та економічного аналізу грошового обігу підприємства, досліджено організацію та методику обліку грошового обігу на державному підприємстві “Бережанське лісомисливське господарство”, визначено особливості проведення аудиту та економічного аналізу грошового обігу державного підприємства “Бережанське лісомисливське господарство”, а також запропоновано напрями їх удосконалення. Дані напрями дозволять покращити організацію обліку та ефективність системи управління потоками грошових коштів на досліджуваному підприємстві.

Кваліфікаційна робота Галів Галини Дмитрівни на тему “Облік, аудит та економічний аналіз грошового обігу підприємства” (на прикладі ДП “Бережанське лісомисливське господарство”) є завершеним, самостійно проведеним науковим дослідженням, за змістом та оформленням відповідає вимогам МОН України, допускається до захисту з оцінкою “відмінно”, а її автор заслуговує на присвоєння кваліфікації економіста за освітньо-кваліфікаційним рівнем бакалавра за спеціальністю 071 “Облік і оподаткування”.

Рецензент,
к.е.н., доцент кафедри теоретичної
та прикладної економіки

Ємець О. І.

01 червня 2022 р.

ЗМІСТ

ВСТУП	3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ОБЛІКУ, АУДИТУ ТА ЕКОНОМІЧНОГО АНАЛІЗУ ГРОШОВОГО ОБІГУ ПІДПРИЄМСТВА	7
1.1. Економічний та обліковий аспект грошового обігу на підприємстві	7
1.2. Напрями і завдання аналізу та аудиту грошових потоків підприємства	17
1.3. Нормативно-правове регулювання обліку, аудиту та економічного аналізу грошового обігу на підприємстві	22
РОЗДІЛ 2. ОРГАНІЗАЦІЯ ТА МЕТОДИКА ОБЛІКУ ГРОШОВОГО ОБІГУ НА ДЕРЖАВНОМУ ПІДПРИЄМСТВІ “БЕРЕЖАНСЬКЕ ЛІСОМИСЛИВСЬКЕ ГОСПОДАРСТВО”	30
2.1. Організація обліку грошових потоків на підприємстві	30
2.2. Методичні аспекти обліку грошового обігу на ДП “Бережанське лісомисливське господарство”	36
2.3. Удосконалення обліку руху грошових коштів на підприємстві	45
РОЗДІЛ 3. АУДИТ ТА ЕКОНОМІЧНИЙ АНАЛІЗ ГРОШОВОГО ОБІГУ ДЕРЖАВНОГО ПІДПРИЄМСТВА “БЕРЕЖАНСЬКЕ ЛІСОМИСЛИВСЬКЕ ГОСПОДАРСТВО”	49
3.1. Методика проведення аудиту та контролю за рухом грошових коштів	49
3.2. Джерела та етапи економічного аналізу грошових потоків на підприємстві ..	56
3.3. Напрями удосконалення ефективності системи управління потоками грошових коштів на підприємстві	63
ВИСНОВКИ	69
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	72
ДОДАТКИ	77

ВСТУП

Актуальність теми. У сучасних умовах гроші відіграють надзвичайно велику роль у суспільстві. Саме тому доцільне керування ними є важливим для функціонування підприємства.

Ефективне використання грошових коштів на підприємствах у галузі лісового господарства сприяє отриманню прибутку, а, оскільки вона задовольняє потреби споживачів у лісових ресурсах, це є позитивним чинником в економіці України в цілому. Саме наша держава займає восьме місце за площею лісів у Європі.

Оскільки грошові кошти – це найбільш ліквідний актив, вони беруть безпосередню участь під час придбання, виробництва, а також реалізації товарів, робіт чи послуг. Такий їх рух називається грошовим обігом підприємства. У процесі здійснення грошового обігу кошти виступають платіжним засобом при виконанні певних операцій.

Оскільки грошовим коштам притаманна властивість обороту, є досить значний ризик помилитись при їх обліку. Це може призвести до недостовірності одержаного фінансового результату, завдяки чому можуть виникнути неточності у розрахунках підприємства з бюджетом за податками і платежами. Внаслідок цього можуть виникнути різні штрафи. Саме тому потрібно приділяти достатню увагу обліку грошового обігу та регулярно проводити його контроль.

Отже, лише чіткий облік та аудит визначають точність та ефективність руху коштів, а економічний аналіз передбачає перспективу підприємства, завдяки чому воно може виявити переваги та усунути недоліки, а згодом призвести до його успішного розвитку.

Об’єктом дослідження є діяльність державного підприємства “Бережанське лісомисливське господарство” у сфері грошового обігу.

Предметом дослідження є процес обліку, аудиту та економічного аналізу грошового обігу державного підприємства “Бережанське лісомисливське господарство”.

Мета роботи: дослідити ведення обліку, аудиту та економічного аналізу руху грошових коштів підприємства, а також розробити рекомендації щодо його удосконалення на підприємстві.

Завданнями даної роботи виступають:

- розгляд економічного та облікового аспекту грошового обігу;
- дослідження напрямів і завдань аналізу та аудиту грошових потоків підприємства;
- огляд нормативно-правового регулювання обліку, аудиту та економічного аналізу грошового обігу на підприємстві;
- розгляд організації обліку грошових потоків;
- дослідження методичних аспектів обліку грошового обігу на досліджуваному підприємстві;
- визначення способів удосконалення руху грошових коштів на підприємстві;
- дослідження методики проведення аудиту та контролю за рухом грошових коштів;
- визначення джерел та етапів економічного аналізу грошових потоків на підприємстві;
- розгляд напрямів удосконалення ефективності системи управління потоками грошових коштів.

Стан наукової розробки. У роботі узагальнено основну наукову літературу, дотичну до теми дослідження. У процесі використовувалися праці видатних вітчизняних, а також зарубіжних вчених, зокрема: Ф. Ф. Бутинця, І. А. Бланка, В. В. Сопка, А. С. Гальчинського, І. В. Жонлера, Л. А. Бернстайна, Ж. Рішара, Д. Стоуна та інших.

Проаналізувавши дану літературу, отримано результати, які мають певну наукову новизну, зокрема:

- розглянуто теоретичні основи організації обліку, аудиту та економічного аналізу руху грошових коштів;

- викладено особливості ведення обліку грошового обігу в сучасних умовах;
- представлено шляхи удосконалення обліку руху грошових коштів підприємства;
- запропоновано напрями удосконалення ефективності системи управління потоками грошових коштів.

У процесі було використано такі **методи дослідження**:

- спостереження (для огляду звітності підприємства);
- фінансового аналізу (для розділення об'єкта дослідження на окремі елементи);
- синтезу (для узагальнення певних аспектів, що використовуються для формування фінансових результатів);
- індукції (для переходу до загальних висновків від певних економічних показників);
- дедукції (для переходу до деяких фактів від загальних висновків);
- порівняння – абсолютні та відносні відхилення (для зіставлення показників підприємства у динаміці);
- екстраполяції (для обґрунтування тенденцій зміни певних показників підприємства);
- графічний (для зображення отриманих результатів дослідження);
- моделювання (для переоцінки показників під впливом виниклої нової інформації);
- узагальнення та реалізації результатів (для формування висновків та пропозицій) тощо.

Практичне значення одержаних результатів. Запропонована модель обліку, аудиту та економічного аналізу грошового обігу доводить, що існує можливість її застосування також на інших підприємствах галузі лісового господарства.

Структура роботи: кваліфікаційна робота складається з таких структурних елементів:

- вступ, обсягом 4 сторінки;
- перший розділ, який містить 23 сторінки;
- другий розділ, обсягом 19 сторінок;
- третій розділ, що містить 20 сторінок;
- висновки, викладені на 3 сторінках;
- список використаних джерел, що містить 5 сторінок і включає 40 найменувань;
- додатки, викладені на 22 сторінках.

Загальний обсяг роботи складається з 98 сторінок, містить 22 таблиці, 9 рисунків, та 10 додатків.

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ОБЛІКУ, АУДИТУ ТА ЕКОНОМІЧНОГО АНАЛІЗУ ГРОШОВОГО ОБІГУ ПІДПРИЄМСТВА

1.1. Економічний та обліковий аспект грошового обігу на підприємстві

У процесі здійснення господарських операцій підприємства значну роль відіграють грошові кошти, оскільки вони служать важливим засобом для безпосереднього вираження вартості товарів, робіт чи послуг, виконання зобов'язань. Саме гроші є єдиним абсолютно ліквідним активом. Однією з основних функцій грошових коштів, що становлять функціонування грошової маси, є їх використання як засобу обігу.

Як трактував Ф. Ф. Бутинець: “Грошові кошти – форма існування грошей, використовується як засіб обігу та платежу” [1].

Грошові кошти складаються із наявної готівки в касі, а також вкладів на рахунках в банку, чеків і грошових переказів, отриманих від клієнтів [2, с.108].

Згідно з Національним положенням (стандартом) бухгалтерського обліку 1 “Загальні вимоги до фінансової звітності”, грошовий обіг (тобто рух грошових коштів) – це надходження і вибуття грошових коштів та їх еквівалентів [3].

Грошовий обіг – це безперервний і відносно незалежний рух грошових коштів, що виступають платіжним засобом при певних розрахунках в господарствах. Важливим аспектом є те, що він поділяється на складові частини – грошові потоки.

Грошові надходження повинні мати постійний, динамічний характер. Це означає, що грошовий потік мусить бути безперервним [4, с.40].

Термін “грошовий потік” з початку його виникнення використовувався для визначення вартості фінансових активів, проте з часом він став досить поширеним. Багато вітчизняних аналітиків почали широко використовувати даний термін з початком реформування ринкової економіки.

Грошовим потоком підприємства називається рух коштів на розрахункових, валютних, а також та інших рахунках і в касі підприємства в

процесі його господарської діяльності, що в сукупності становить його грошовий обіг [5, с.61].

І. А. Бланк в монографії “Управління грошовими потоками” визначає грошові потоки підприємства як “сукупність розподілених по інтервалах періоду часу надходжень і виплат грошових коштів, що генеруються його господарською діяльністю, рух яких пов’язаний з факторами часу, ризику й ліквідності” [6].

А. М. Поддєрьогін вважає, що грошовий потік – це події, які розподілені у часі, а також пов’язані із фактом зміни власника грошових ресурсів через виконання зобов’язань між агентами [7].

Визначальним етапом у розвитку економічної категорії “грошовий потік” став перехід до вирішення дилеми “ризик – прибутковість” як запобіжника ймовірного банкрутства та фінансового краху [8].

Дане визначення трактує динаміку діяльності підприємства, в умовах якої надходженням грошових коштів та їх вибуттю притаманний постійний характер, а їх рух здійснюється у вигляді безперервних потоків. Саме тому грошовий потік вважається чистими грошовими коштами, надходження яких на підприємство або їх витрачання здійснюється протягом певного операційного циклу. Оскільки грошові потоки є складовими частинами грошового обігу, можна виділити декілька напрямів їх класифікації. За напрямом руху грошових коштів можна виділити вхідний та вихідний потоки. За масштабом провадження господарської діяльності грошові потоки поділяють на потік підприємства в цілому, а також за окремими видами провадження господарської діяльності, за окремими виробничо-господарськими підрозділами та за окремими операціями. За видами провадження господарської діяльності їх виділяють за операційною, інвестиційною та фінансовою діяльністю, а також від інших господарських операцій. За періодами надходження та вибуття грошові потоки поділяють на поточного та майбутнього періоду. За неперервністю здійснення можна виокремити регулярний та дискретний потоки. За рівномірністю здійснення вони існують з рівномірними та нерівномірними інтервалами. За економічною значимістю потоки поділяють на ті, які збільшують прибуток підприємства та ті, які його зменшують. За методом

обчислення існує валовий та чистий грошові потоки. Дана класифікація є складовою частиною наукової систематизації різних потоків.

Основним обліковим аспектом грошового обігу є те, що він поділяється на дві форми: готівкову та безготівкову. Даний розподіл зображений на рис. 1.1.

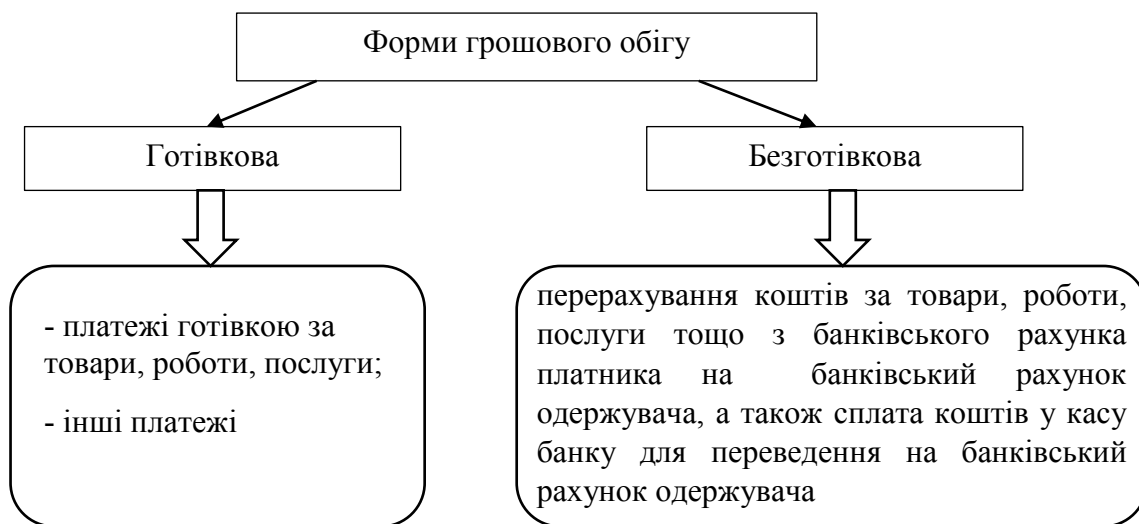

Рис. 1.1. Форми грошового обігу [авторська розробка]

Готівка може використовуватись для тих розрахунків, що не пов'язані безпосередньо з рухом товарів чи послуг. Наприклад, це виплати заробітної плати чи премій. При таких розрахунках використовуються різні види грошей: банкноти, монети, а також інші кредитні інструменти. Та на даний час все поширенішими стають безготівкові розрахунки, тобто рух вартості без використання готівки, а за допомогою залучення електронних технологій.

Безготівковий обіг є досить актуальним у зв'язку з прискоренням оборотності коштів. Він є простішим у використанні, завдяки чому має значну перевагу. На даний час можна виділити дві групи безготівкового обігу:

- обіг по товарних операціях (безготівкові розрахунки за товари, роботи, послуги);
- обіг по фінансових зобов'язаннях (сплата відсотків за кредит, платежі у бюджет, розрахунки за страхуванням).

Такий рух грошових коштів практично неможливо здійснити без участі банків, які стають посередниками при розрахунках між підприємствами, установами чи фізичними особами.

Безготівковий обіг вважається невіддільним від готівкового обігу, а в сукупності вони складають єдиний грошовий обіг підприємства. Між готівковими та безготівковими розрахунками існує тісний взаємозв'язок, оскільки гроші можуть легко переходити з однієї форми в іншу.

Також при реалізації товарів, робіт чи послуг рух коштів може здійснюватись як на умовах авансу, так і післяплатою. При розрахунках на умовах авансу гроші будуть перераховані постачальнику до моменту здійснення реалізації, а при виборі післяплати кошти надійдуть після здійснення певної господарської операції, тобто реалізації.

Важливим обліковим аспектом є те, що аналітичний облік руху грошових коштів на банківських рахунках проводиться у розрізі кожного окремого відкритого рахунка за виписками банку. Операції, що проводяться при надходженні грошових коштів на банківський рахунок реєструються у відомості №2, а операції, що проводяться при вибутті коштів з даного рахунка відображаються у Журналі-ордері №2. Ті кошти, що надійшли у касу підприємства у вигляді готівки, оформляються прибутковим касовим ордером, а ті, що вибули з каси – видатковим касовим ордером. Також готівкові розрахунки можна оформляти шляхом складання платіжних відомостей. Обов'язковою умовою є те, що у такому вигляді гроші повинні вчасно оприбутковуватись у їх повному обсязі, щоб у подальшому такі розрахунки були легальними.

Для обліку руху грошових коштів використовуються основні рахунки 3 класу “Кошти, розрахунки та інші активи”, зокрема:

- рахунок 30 “Готівка”;
- рахунок 31 “Рахунки в банках”;
- рахунок 33 “Інші кошти”.

Дані рахунки використовуються підприємствами для оформлення кореспонденцій, що стосуються грошового обігу.

Безпосередню участь при русі грошових коштів беруть суб'єкти грошового обігу – це ті юридичні чи фізичні особи, що беруть участь у створенні, а також обміні чи споживанні валового національного продукту. Такими суб'єктами можуть виступати фірми, державні структури, домашні господарства та фінансові посередники. На рис. 1.2 зображено класифікацію суб'єктів грошового обігу.

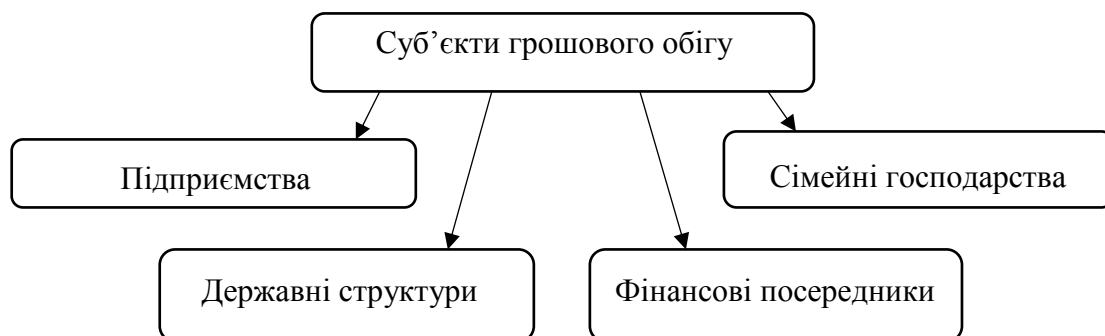

Рис. 1.2. Класифікація суб'єктів грошового обігу [авторська розробка]

Велику роль відіграє точність та достовірність даних при обліку грошового обігу, оскільки помилки можуть призвести до “викривлення” інформації про наявність коштів, їх використання та збереження, що, у свою чергу, порушує його результат. Рух грошових коштів на підприємстві вважається дзеркальним відображенням господарських процесів і здійснює прямий вплив на його розвиток.

Грошовий обіг умовно поділяється на три сектори, що зображено на рис. 1.3.

Рис. 1.3. Поділ грошового обігу на сектори [авторська розробка]

Грошовий сектор характеризується еквівалентним, проте безповоротним рухом грошових коштів від споживача до виробника. Фінансовий охоплює певні фінансові відносини, які обумовлюють нееквівалентний, безповоротний характер при створенні і використанні коштів. Кредитний сектор відповідає відносинам, при яких перерозподіл грошових коштів між суб'єктами господарювання не здійснюється на еквівалентній, а на платній та зворотній основі. Усі частини, з яких складається грошовий обіг, тісно взаємодіють між собою та є взаємодоповнюваними.

Отже, грошовим обігом вважається циклічний рух грошових коштів у певній формі між суб'єктами господарювання для погашення ними певних зобов'язань шляхом здійснення платежів.

Важливим економічним аспектом є те, що його можна розглядати на двох рівнях: мікрорівні та макрорівні. На мікрорівні рух грошових коштів формує грошові потоки конкретного суб'єкта економічної системи, при цьому грошовий капітал використовується для погашення зобов'язань за боргами, інвестування тощо, а на макрорівні такий рух забезпечує певний процес суспільного відтворення, зокрема виробництво, розподіл, а також обмін та споживання. Саме на цьому рівні зростання грошового обігу не збільшує сукупний капітал, оскільки гроші виконують тільки функцію платежу.

Характерними ознаками руху грошових коштів є:

- еквівалентність (продавець отримує від покупця суму, еквівалентну придбаному продукту);
- односторонність (кошти, передані покупцем, не повертаються назад, а використовуються продавцем при купівлі нових покупок);
- прямолінійність (гроші постійно віддаються від емітента).

Сутність грошового обігу полягає у здійсненні грошових розрахунків між різними суб'єктами господарювання, а також виконання ними певних грошових зобов'язань. Такий розвиток відносин має безпосередній вплив на кількість грошей на балансі. Саме тому, як зображено у формулі 1.1, аналізуючи шляхи розвитку грошового обігу, був виведений закон, що виражає взаємозалежність між кількістю

товару в обігу, а також рівнем цін даного товару та швидкістю обігу грошових коштів:

(1.1)

$$\frac{\text{Кількість грошей для виконання функції засобу обігу}}{=} \frac{\text{Сума товарних цін}}{\text{Середнє число оборотів однойменних грошових одиниць (швидкість обороту грошей)}}$$

Проте, як зображено у формулі 1.2, розвиток відносин за кредитами на кількість грошей має обернений вплив, тому закон набуває іншого вигляду:

(1.2)

$$\frac{\text{Кількість грошей, необхідних для обігу}}{=} \frac{\frac{\text{Сума цін товарів, що реалізуються}}{\text{Середнє число оборотів однойменних грошових одиниць (швидкість обороту грошей)}} + \frac{\text{Сума цін товарів, проданих в кредит}}{\text{Середнє число оборотів однойменних грошових одиниць (швидкість обороту грошей)}} + \frac{\text{Сума платежів по боргових зобов'язаннях}}{\text{Середнє число оборотів однойменних грошових одиниць (швидкість обороту грошей)}} + \frac{\text{Сума платежів, що взаємопогашаються}}{\text{Середнє число оборотів однойменних грошових одиниць (швидкість обороту грошей)}}}$$

Саме тому на кількість грошей, яких потрібно для обігу, здійснюють вплив різні фактори, що залежать від того, з якою інтенсивністю розвивається виробництво. Головною умовою стабільності грошової одиниці є взаємодія двох факторів – реальні потреби у грошах, а також надходження грошових коштів в обіг, оскільки, якщо в обігу буде така кількість коштів, що перевищує реальні потреби, то це призведе до їх знецінення та зниження ефективності роботи.

Грошовий обіг відіграє значну роль на підприємстві, оскільки без нього функціонування підприємства практично неможливе. У сучасному суспільстві існування підприємства базується на наявності грошових коштів та можливості ефективного управління ними, саме тому вдале розпоряджання грошима та доцільне їх використання призводить до збільшення прибутку. Якщо організація не може вдало розпоряджатися коштами та не здійснюватиме регулярно контроль та аудит їх руху, такі дії можуть призвести до одержання значних збитків, а згодом і

банкрутства. Саме тому організований рух грошових коштів сприяє платоспроможності і ліквідності підприємства.

Оскільки певні рішення підвищують рівень платоспроможності підприємства в короткостроковому періоді, то саме вони можуть створити проблеми дефіциту грошових потоків у майбутніх періодах, тому також необхідно вжити заходи для того, щоб заздалегідь їм запобігти [9].

Рух грошових коштів фактично є тим безпосереднім інструментом, через який підприємством регулюється структура відповідних груп активів, а відтак і загальний рівень ліквідності підприємства [10].

Оскільки метою сучасних підприємств є приріст капіталу у грошовій формі, саме зростання первісної вартості коштів спрямовується в обіг, а в подальшому перетворює їх у капітал. Завдяки цьому економічною основою такого обігу вважається безперервність кругообігу капіталу, а також існування коштів, передумовою яких вважається перехід до виробництва товарів безпосередньо від натурального господарства. Поява грошового обігу обумовлена існуванням грошей, їх основна роль – це вираження у вартісній формі товарів, робіт чи послуг. Саме тому основним джерелом надходження коштів на багатьох виробничих підприємствах є виручка від реалізації. Також гроші можуть надходити у вигляді готівки або на рахунки в банках від здачі майна в оренду, у вигляді фінансової допомоги, пені, дотацій, страхових відшкодувань, субвенцій тощо.

Усі безготівкові кошти, які надходять на ім'я підприємства у процесі грошового обігу, зберігаються на відкритому банківському рахунку. Якщо ж у ході здійснення господарської операції проводились готівкові розрахунки, тоді грошові кошти зберігаються у касі підприємстві. Проте у такого виду розрахунків є одна особливість: якщо у касі сума коштів перевищує межі ліміту, то зберігання суми, що перевищує ліміт, допустиме протягом трьох днів. Усі розрахунки з участю грошових коштів можна проводити в національній та іноземній валюті. Хоча для цих типів валюти необхідно створювати різні банківські рахунки відповідно, це ніяк не впливає на модель грошового обігу на підприємстві.

На рух грошових коштів підприємства безпосередньо впливає обсяг його діяльності. Якщо підприємство добре розвинене, то воно, відповідно, буде здійснювати більше розрахунків, що, у свою чергу, призведе до збільшення грошового обігу. Це буде добрим чинником для нього, оскільки у майбутньому призведе до значного збільшення прибутку. Також, наприклад, збільшення кількості виробничого персоналу сприяє збільшенню обсягу виробленої продукції, збільшується й обсяг збуту, а це дає змогу розширити діяльність підприємства, створення різних мереж, що знову ж таки здійснює прямий вплив на кількість грошових коштів в обігу.

Отже, досліджуючи праці багатьох видатних вчених-економістів у сфері грошей, можна зробити висновок, що одним із чинників, які характеризують діяльність підприємства, є наявність грошових коштів та доцільне розпоряджання ними, оскільки саме їх наявність характеризує стан підприємства, а вдаль розпоряджання впливає на безпосереднє виконання його функцій та якість відносин між підприємствами. Саме тому грошовий обіг має вплив на діяльність підприємств, їх взаємозв'язок та економіку держави в цілому. Оскільки грошові кошти виконують роль посередника при різного типу розрахунках, тому що саме вони є вираженням вартості товару, то поняття грошового обігу буде актуальним до того моменту, поки такі розрахунки будуть існувати, тобто доки буде існувати суспільство.

У процесі обігу гроші задіюються для обслуговування усіх фаз суспільного виробництва, а також усіх ринків. Наприклад, при виробництві розподіл ресурсів, застосування конкретної робочої сили та виробничих засобів забезпечується саме доцільним рухом грошових коштів. Також гроші виконують роль посередника при обміні товарів чи послуг. Тобто, по-суті відбувається обмін еквівалентів товару чи послуги, а за формою – відбувається обмін товару або послуги на певний грошовий еквівалент. Проте у грошових коштів є певна особливість. У сучасному вигляді їм не притаманна власна міра вартості. Завдяки цьому будь-які зміни у грошовому еквіваленті здійснюють безпосередній вплив на їх обмін, збільшуючи або зменшуючи їх купівельні можливості, тобто посилюючи або послаблюючи

ефективність обміну. На фазах розподілу та перерозподілу набувають грошової форми матеріальні блага. Саме на цих фазах гроші можна вважати як засобом еквівалентного, так і засобом безеквівалентного руху виготовлених товарів чи наданих послуг. Останньою фазою вважається споживання, яке є практично неможливим без залучення грошових коштів. Завдяки цьому грошовий рух вважається невід’ємною основою діяльності цієї фази.

Рух грошей здійснюється у формі кругообігу, завдяки чому підприємство має змогу як сплачувати кошти, так і отримувати їх, що забезпечує безперервність даного процесу. На рис. 1.4 зображена схема руху грошових коштів.

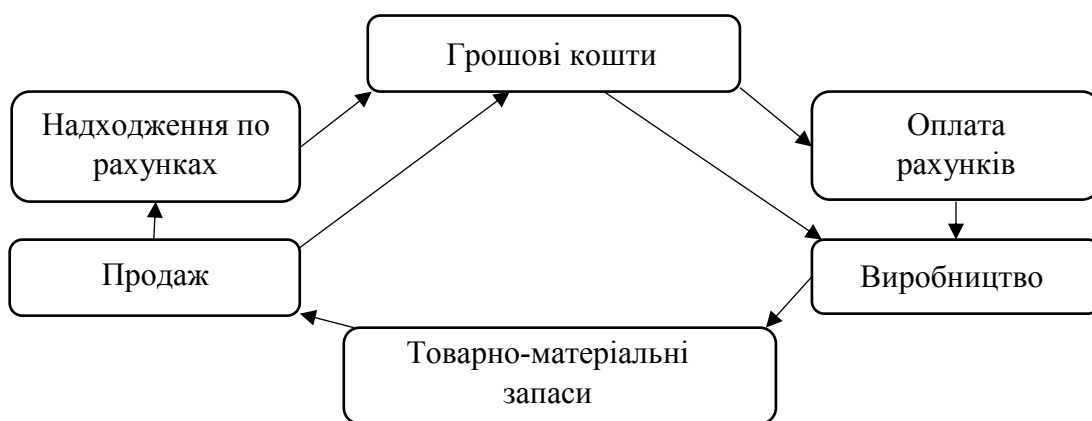

Рис. 1.4. Схема руху коштів [авторська розробка]

Оскільки сфера грошового обігу на даний час вважається відносно самостійною, то у загальному русі усіх матеріальних благ, а також послуг та грошей, рух грошових коштів вважається не пов’язаним із рухом певних реальних благ. Завдяки цьому грошовий обіг постає як складне та структуроване явище, у якому виділяють частини, з яких він складається – грошові потоки. Саме вони обслуговують рух матеріальних благ, а також функціонування відносин фінансово-кредитного типу. Саме ці потоки є взаємопов’язаними між собою, завдяки чому порушення, що виникають на одному грошовому потоці, можуть у результаті відобразитись на інших та змінити результати сфери грошового обігу, яку вони в сукупності складають.

1.2. Напрями і завдання аналізу та аудиту грошових потоків підприємства

Для ефективності використання грошових потоків підприємству необхідно проводити їх аналіз з метою покращення діяльності у сфері грошового обігу, а для їх контролю доцільно проводити аудит.

Аналізом грошових потоків вважається сукупність методів, що використовуються підприємством для формування і обробки інформації про рух грошових коштів, а також оцінка стану даних потоків, тенденцій їх розвитку та виявлення резервів з метою підвищення ефективності використання коштів.

Існує шість основних напрямів аналізу грошових потоків на підприємстві:

- горизонтальний (часовий) аналіз – кожна позиція фінансової звітності порівнюється з аналогічною позицією попереднього періоду;
- вертикальний (структурний) аналіз – структура фінансових показників визначається з оцінкою впливу на фінансовий результат різного типу факторів;
- трендовий аналіз – кожна позиція фінансової звітності у звітному періоді порівнюється з аналогічними позиціями у минулих періодах з метою визначення основної тенденції динаміки показників, що є звільненою від впливу конкретних особливостей окремого періоду, тобто тренду;
- аналіз відносних показників (коефіцієнтів) – між окремими позиціями звіту розраховуються відношення з метою визначення взаємозв'язків даних показників;
- порівняльний аналіз – внутрігосподарський аналіз, що проводиться на основі зведених показників звітності конкретного підприємства та його філій, а також аналіз показників конкретної фірми у порівнянні з показниками конкурентів;
- факторний аналіз – визначається вплив певних факторів на результативний показник прийомів дослідження.

Дані напрями використовуються для об'єктивної оцінки діяльності підприємства, оскільки вони дають змогу виявити недоліки, а також упередити негативні явища, що можуть виникнути у майбутньому. Використання цих

напрямів з метою вивчення фінансового стану, а також оцінки руху грошових потоків становить методологію аналізу. Даний аналіз надає можливість підприємству оцінити грошові потоки з метою їх генерування у тих обсягах та термінах, що передбачені для здійснення необхідних планових платежів.

Аналіз руху грошових коштів базований на використанні даних фінансової звітності, зокрема Балансу (Звіту про фінансовий стан), Звіту про фінансовий результат (Звіту про сукупний дохід), а також Звіту про рух грошових коштів (за прямим на непрямим методами), Звіту про власний капітал та Приміток до річної фінансової звітності.

Повне та своєчасне заповнення бухгалтерських документів про рух коштів забезпечує більш точний і всебічний аналіз грошових потоків підприємства [11].

Найважливішим документом, що використовується при аналізі грошових потоків, є саме Звіт про рух грошових коштів (Форма №3), що має установлений порядок формування (див. додаток А). Даний Звіт прямо або побічно відображає надходження грошових коштів на підприємство, а також грошові виплати з даного підприємства протягом звітного періоду, містить інформацію про фінансовий стан, що є відсутньою у інших джерелах звітності.

Основними завданнями аналізу грошових потоків на підприємстві є:

- виявлення тенденцій розвитку грошових потоків та їх закономірностей;
- оцінка ступеня раціональності та доцільності використання грошових коштів;
- виявлення ризиків, а також запобігання виникнення банкрутства певного підприємства;
- вивчення різних факторів, що мають вплив на формування грошових потоків, прогноз їх збалансованості, а також синхронності за обсягом та часом для забезпечення у майбутньому платоспроможності підприємства;
- пошук резервів для збільшення ефективності використання коштів у процесі здійснення операційної, інвестиційної, а також фінансової діяльності на підприємстві.

Для покращення результатів діяльності підприємства у майбутньому, у процесі аналізу застосовуються три основні типи моделей:

1) **Дескриптивні** – основні моделі, до яких належить побудова системи балансів, подання фінансової звітності у розрізі аналітичних показників, горизонтальний і вертикальний аналіз фінансової звітності, записки до звітності та аналітичні коефіцієнти. Дані моделі базуються на інформації бухгалтерської звітності.

2) **Предикативні** – моделі передбачуваного характеру, що знаходять відображення у прогнозі доходів та витрат підприємства, а також передбачають майбутній фінансовий стан.

3) **Нормативні** – моделі, що дають можливість зіставляти фактичні результати, отримані у результаті діяльності підприємства, із тими результатами, що розраховані на підставі нормативу.

Таким чином, у процесі аналізу використовуються найрізноманітніші напрями, типи і завдання, а їхня кількість та обсяг застосування залежать від певних конкретних цілей аналізу у кожному конкретному випадку.

Не менш важливим інструментарієм підвищення ефективності грошових потоків є проведення аудиту.

Метою аудиторської перевірки є вибір найефективнішого методу збору доказів, що підтверджує відсутність можливих помилок, тому метою аудиту грошових потоків є встановлення відповідності між застосованою методикою обліку, а також оподаткуванням здійснення операції з руху грошових коштів у готівковому та безготівковому вигляді.

Кожне підприємство повинно приділяти особливу увагу питанням перевірки обліку операцій з грошовими коштами та ефективності їх використання. Це обумовлено тим, що кошти на поточних рахунках, в касі підприємства і в дорозі, є найбільш ліквідними статтями активу балансу, а також мають відносно вільний характер обігу [12].

Аудит грошових потоків підприємства проводиться за напрямками, зображеними на рис. 1.5.

Рис. 1.5. Напрямки аудиту грошових потоків [авторська розробка]

Аудит касових операцій – це перевірка операцій підприємства, що пов’язані з рухом готівки протягом провадження діяльності для встановлення правильності проведення згідно з чинним законодавством. Даний тип аудиту рекомендовано проводити на декількох етапах:

- перший етап передбачає раптове проведення ревізії каси з повним перерахунком усіх коштів та грошових документів, що знаходяться в касі певного підприємства, а також перевірка наявності проведення інвентаризації каси;
- на другому етапі проводиться перевірка правильності проведення касових операцій та заповнення касових документів (дані документи мають бути підписані керівником підприємства та головним бухгалтером);
- на третьому етапі аудитор здійснює перевірку операцій, що стосуються видачі готівки з каси;
- на четвертому етапі проводиться перевірка своєчасності та обсягу оприбуткування готівки у касі певного підприємства;
- п’ятий етап передбачає перевірку дотримання ліміту залишку готівкових коштів у касі підприємства;
- шостий етап передбачає зіставлення аудитором даних первинних, а також синтетичних та аналітичних облікових документів із тими даними, що відображені у фінансовій звітності підприємства для встановлення відповідності.

У випадку порушення підприємством норм обігу готівки застосовуються штрафи, які підприємство буде зобов'язане сплатити у визначені законодавством терміни.

Аудит операцій на поточному банківському рахунку проводиться у такій послідовності:

- перевірка аудитором відповідності проведених операцій, що відображені на вказаному рахунку, чинному законодавству;
- здійснення перевірки повноти, а також своєчасності оприбуткування коштів, що надійшли на банківський рахунок підприємства, списання коштів та перевірка своєчасності перерахування до бюджету податків та обов'язкових платежів;
- проведення аудитором перевірки правильності відображення кореспонденцій рахунків за банківськими операціями.

Аудит операцій на валютному банківському рахунку, а також інших рахунках проводиться аналогічно до аудиту операцій на поточному банківському рахунку.

Об'єктом аудиту грошових потоків на підприємстві є рух грошових коштів у готівковому та безготівковому вигляді, а також дані фінансової звітності.

Зважаючи на те, що аудит проводиться з метою висловлення аудитором незалежної думки щодо достовірності та повноти відображення інформації про рух грошових коштів у фінансовій звітності, можна виділити наступні завдання аудиту грошових потоків:

- перевірка відповідності розрахункових операцій чинному законодавству;
- визначення відповідності особи касира до вимог чинного законодавства, а також укладення договору з даною особою про повну матеріальну відповідальність;
- перевірка первинних документів на законність відображених в них операцій, достовірність даних та правильність оформлення;
- дослідження дотримання ліміту залишку готівки у касі підприємства;

- перевірка дотримання термінів, установлених для проведення інвентаризації та її документального оформлення;
- визначення відповідності даних фінансової звітності та синтетичного і аналітичного обліку;
- дослідження напрямів використання коштів з каси та банківських рахунків підприємства, а також визначення їх цільового спрямування та дотримання законодавства.

Отже, аналіз діяльності підприємства у сфері грошового обігу та проведення аудиту є невід'ємними складовими його функціонування, оскільки аналіз дає можливість оцінити стан грошових потоків з метою покращення діяльності в майбутньому способом усунення недоліків, а аудит грошового обігу визначає відповідність проведення операцій з руху коштів чинному законодавству.

1.3. Нормативно-правове регулювання грошового обігу

На кожному підприємстві є необхідним провадження діяльності згідно нормативно-правового регулювання. Для усіх галузей критично необхідним вважається додержання усіх норм законодавства, щоб законно здійснювати свої функції. Це стосується і руху грошових коштів на підприємстві, тобто грошового обігу. Зважаючи на те, що основною передумовою провадження господарської діяльності певним суб'єктом обов'язково є законність, існує ряд нормативних актів, яких необхідно дотримуватись при організації та веденні обліку з метою запобігання отримання різноманітних санкцій.

Основними завданнями нормативно-правового регулювання обліку, аудиту та економічного аналізу руху грошових коштів є:

- чіткий розподіл повноважень та відповідальності між працівниками підприємства у сфері грошового обігу;
- оперативність контролю та регулювання руху грошових коштів;

- правильне співвідношення готівкового та безготівкового обігу, підтримування такого темпу приросту грошової маси, яка є в обігу, що є достатнім для ефективної діяльності підприємства.

Для правильного здійснення обліку, аудиту та економічного аналізу грошового обігу та його регулювання існує цілий ряд нормативно-правових актів, що наведені нижче.

Основним документом, що регулює проведення усіх господарських операцій, зокрема рух грошових коштів, а також здійснення всіх дій правового характеру на підприємстві, є Закон України “Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні” від 16.07.1999 року №996-XIV із внесеними змінами. Даний Закон визначає правові засади організації ведення обліку, а також подання фінансової звітності підприємства. Зважаючи на те, що фінансовою вважається бухгалтерська звітність, у якій наявна інформація про фінансовий стан суб’єкта господарювання, результати провадження діяльності, а також рух грошових коштів, що здійснювався підприємством протягом звітного періоду, він є обов’язковим документом для усіх підприємств. Даний Закон регулює подання усіх фінансових звітів, зокрема Звіту про рух грошових коштів, який є головним документом, що характеризує грошовий обіг підприємства.

Цей Закон визначає правові засади регулювання, організації, ведення бухгалтерського обліку та складання фінансової звітності в Україні [13].

Закон України “Про застосування реєстраторів розрахункових операцій у сфері торгівлі, громадського харчування та послуг” від 06.07.1995 року №226/95-ВР із внесеними змінами є необхідним при використанні цього реєстратора у даній сфері. Закон визначає принципи застосування реєстраторів, що є важливим при розрахунках, а також беруть участь при обліку грошового обігу та сприяє проведенню економічного аналізу.

Дія даного Закону поширюється на усіх суб’єктів господарювання, їх господарські одиниці та представників (уповноважених осіб) суб’єктів господарювання, що здійснюють розрахункові операції у готівковій та/або безготівковій формі [14].

Вагомий вплив на рух грошових коштів має Закон України “Про платіжні системи та переказ коштів в Україні” від 05.04.2001 року №2346-III із внесеними змінами, що визначає послідовність проведення грошових переказів на території України, відповідальність, що покладається на суб’єктів переказу, а також умови функціонування систем платежу.

Цей Закон визначає загальні засади функціонування платіжних систем і систем розрахунків в Україні, поняття, а також загальний порядок проведення переказу коштів у межах України, встановлює відповідальність суб’єктів переказу [15].

Аудит грошового обігу на підприємстві проводиться згідно з Законом України “Про аудит фінансової звітності та аудиторську діяльність” №2258-VIII від 21.12.2017 року із змінами. Саме цей акт є основним документом, що регулює проведення аудиту операцій різних типів, зокрема і аудиту грошового обігу в Україні, оскільки він визначає правові засади для проведення аудиту фінансової звітності, а також регулює аудиторську діяльність та відносини, які виникають протягом її проведення.

Цей Закон поширюється на аудиторів, суб’єктів господарювання незалежно від форми власності та виду діяльності, органи державної влади та органи місцевого самоврядування [16].

Значну роль на підприємстві відіграє Наказ Міністерства фінансів України “Про затвердження Національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку 11 “Зобов’язання” від 31.01.2000 року №20 із внесеними змінами. Дане положення застосовується для розкриття повної інформації про різного роду зобов’язання, їх оцінку, строк погашення та суму очікуваного погашення, а також суму забезпечень, використаних протягом певного періоду і суму невикористаних забезпечень, що має безпосередній вплив на грошовий обіг.

Це Національне положення (стандарт) визначає методологічні засади формування в бухгалтерському обліку інформації про зобов’язання та розкриття її у фінансовій звітності [17].

Ще одним нормативно-правовим актом, що має вплив на рух коштів є Наказ Міністерства фінансів України “Про затвердження Національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку 21 “Вплив змін валютних курсів” від 10.08.2000 року №193 із внесеними змінами. Дане положення є необхідним для тих підприємств, що здійснюють облік грошового обігу в іноземній валюті, а також проводять його аналіз. Воно визначає засади формування інформації в обліку про проведення розрахункових операцій в іноземній валюті. Норми цього положення стосуються, безпосередньо, тих підприємств, що складають фінансову звітність відповідно до Міжнародних стандартів.

Дане положення визначає методологічні засади формування в бухгалтерському обліку інформації про операції в іноземних валютах [18].

Не менш важливим для організації обліку та проведення економічного аналізу грошового обігу на підприємстві є Наказ Міністерства фінансів України “Про затвердження Національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку 1 “Загальні вимоги до фінансової звітності” від 07.02.2013 року №73 із внесеними змінами. Норми даного положення регулюють фінансову звітність, а також консолідовану фінансову звітність підприємств усіх форм власності. Цей документ визначає принципи складання такої звітності, її склад, елементи, якісні характеристики та розкриття інформації у ній, що є необхідним для обліку грошового обігу. Згідно з положенням, фінансова звітність поділяється на наступні звіти: Звіт про фінансовий стан, Звіт про фінансові результати, Звіт про рух грошових коштів, Звіт про власний капітал, а також Примітки до фінансової звітності. Саме Звіт про рух грошових коштів і є найважливішим документом, який характеризує грошовий обіг підприємства. Дане положення трактує поняття “Звіт про рух грошових коштів” як звіт, у якому зазвичай відображаються надходження, а також вибуття грошових коштів, що здійснюються у результаті операційної, інвестиційної та фінансової діяльності протягом певного звітного періоду.

Наступним актом, що стосується обліку електронних грошей та їх аналізу, є Постанова про внесення змін до деяких нормативно-правових актів Національного банку України з питань регулювання випуску та обігу електронних грошей,

затверджена Правлінням Національного банку України від 04.11.2010 року №481 із внесеними змінами [19].

Даний документ регулює випуск грошей в електронній формі на території України та передбачає контроль за проведенням операцій з залученням таких коштів.

Постанова про здійснення операцій з електронних платіжних засобів, затверджена Правлінням Національного банку України від 05.11.2014 року №705 із внесеними змінами є актуальною для учасників платіжних систем, що здійснюють емісію, а також еквайринг електронних засобів платежу.

Дана Постанова поширюється на платіжні організації, учасників платіжних систем, які є суб'єктами відносин, що виникають під час здійснення операцій, ініційованих із використанням електронних платіжних засобів [20].

Дотримання Положення про порядок здійснення банками операції з векселями в національній валюті на території України, затвердженого Постановою Правління Національного банку України від 16.12.2002 року №508 із внесеними змінами є необхідним для проведення операцій з переказними векселями, що належать до розрахункових операцій.

Дане Положення встановлює загальні правила, порядок проведення і здійснення банками операцій з векселями, що видані та підлягають оплаті на території України в національній валюті [21].

Ще одним нормативно-правовим актом, що регулює облік руху грошових коштів та його економічний аналіз, є Положення про ведення касових операцій у національній валюті в Україні, затверджене Постановою Правління Національного банку України від 29.12.2017 року №148 із внесеними змінами [22].

Даний документ визначає порядок здійснення касових операцій з переказу та приймання готівки, усі вимоги, що пред'являються до організації розрахунків у готівковій формі, а також порядок оформлення касових операцій, ведення касової книги, обов'язки касира, порядок здавання готівкової виручки, ліміту каси.

Не менш важливим нормативно-правовим актом, що регулює облік грошового обігу та його економічний аналіз, є Положення про порядок проведення

грошових розрахунків за правочинами щодо цінних паперів та інших фінансових інструментів, укладеними на організованих ринках капіталу та поза організованими ринками капіталу, з дотриманням принципу “поставка цінних паперів проти оплати”, затверджене Постановою Правління Національного банку України від 02.12.2021 року №130 [23].

Даний документ визначає дії банківських та інших установ та організацій для правильного здійснення переказу коштів. Цим актом регулюється обслуговування розрахунків за допомогою залучення спеціальних засобів Центрального депозитарію, порядок проведення розрахунків з цінними паперами при використанні цих засобів, а також шляхом відображення зміни обсягу прав та зобов'язань, що стосуються грошових коштів, між різними сторонами.

Для підприємств, що керуються Міжнародними стандартами, важливим документом є Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 7 “Звіт про рух грошових коштів” від 01.01.1994 року №929-019 із внесеними змінами, що детально характеризує вхідні і вихідні грошові потоки підприємства протягом звітного періоду, що є необхідним для ведення обліку грошового обігу та проведення його точного економічного аналізу.

Метою цього Стандарту є визначення вимог до надання інформації про минулі зміни грошових коштів суб'єкта господарювання та їх еквівалентів за допомогою звіту про рух грошових коштів, який розмежовує грошові потоки протягом періоду від операційної, інвестиційної та фінансової діяльності [24].

Необхідним документом при організації обліку грошового обігу та проведенні його економічного аналізу, є Правила визначення платіжних ознак та обміну банкнот, розмінних та обігових монет національної валюти України, затверджені Постановою Правління Національного банку України від 03.12.2018 року №134 із внесеними змінами [25].

Дані Правила використовуються установами, фізичними та юридичними особами, які мають ліцензію Національного банку України, що дозволяє надавати послуги під час прийому, а також обробки і видачі банкнот за різними видами платежів, для зарахування коштів на рахунки, для переказів чи обміну. Цим

документом визначаються платіжні ознаки грошових одиниць (банкнот та монет), а також критерії їх обміну та характеристики придатності до обігу.

Ще одним нормативно-правовим актом, що регулює проведення аудиту руху грошових коштів на підприємстві є Міжнародні стандарти аудиту, розроблені і затверджені Міжнародною Федерацією бухгалтерів 2006 року. Даний документ регулює порядок проведення аудиту усіх операцій, зокрема і тих, що стосуються руху грошових коштів, для підприємств і організацій, що керуються Міжнародними стандартами.

Значну роль на підприємстві при веденні обліку грошового обігу, а також для проведення економічного аналізу, відіграє Інструкція про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій, затверджена Наказом Міністерства фінансів України від 30.11.1999 року №291 із внесеними змінами [26].

Згідно з даним документом, для узагальнення інформації, що стосується наявності, а також руху грошових коштів у касі та на розрахункових рахунках підприємств у національній чи іноземній валюті, руху грошових документів, застосовуються рахунки класу 3 “Кошти, розрахунки та інші активи”.

Досить вагомим документом є Інструкція про порядок відкриття і закриття рахунків клієнтів банків та кореспондентських рахунків банків – резидентів і нерезидентів, затверджена Постановою Правління Національного банку України від 12.11.2003 року №492 із внесеними змінами [27].

Дана Інструкція відіграє важливу роль при обліку грошового обігу та сприяє якісному проведенню економічного аналізу, оскільки вона не лише встановлює послідовність відкриття та закриття банківських рахунків, але й регулює певні особливості здійснення розрахункових операцій на тих банківських рахунках, що відкриваються згідно з Законами України.

Не менш важливою для регулювання обліку та економічного аналізу є Інструкція про безготівкові розрахунки в Україні в національній валюті, затверджена Постановою Правління Національного банку України від 21.01.2004 року №22 із внесеними змінами [28].

Даний документ регулює проведення розрахунків без використання готівки з залученням при цьому банківських установ, а також встановлює правила, стандарти та види розрахунків на території України у її грошовій одиниці. При цьому банки не мають права використовувати грошові кошти своїх клієнтів, а також обмежувати їх права щодо розпоряджання коштами. Банківські установи виконують роль посередника при розрахунках між різними суб'єктами господарювання. Для здійснення такого типу операції формуються розрахункові документи в електронному та паперовому вигляді.

Для банківських установ необхідним є провадження діяльності згідно з Інструкцією про ведення касових операцій банками в Україні, затвердженою Постановою Правління Національного банку України від 25.09.2018 року №103 із внесеними змінами [29].

Ця Інструкція регулює порядок здійснення в національній та іноземній валюті касових операцій банківськими установами, а також містить вимоги до оформлення касових документів банками, порядок прийому-передачі банкнот у національній валюті тощо.

Ще одним необхідним документом, що стосується безготівкового обігу, є Лист Національного банку України (стосовно використання електронних грошей суб'єктами господарювання) від 26.06.2014 року №25-109/33434, який визначає користувачів таких грошей, а також розрахунки за товари, роботи чи послуги у електронному вигляді, тобто рух електронних грошових коштів.

Регулювання такими нормативно-правовими актами діяльності у сфері грошового обігу є вкрай необхідним, оскільки вони впливають на стан підприємств, установ чи організацій. Власне, провадження діяльності, опираючись на дані документи є основною умовою контролю за рухом грошових коштів, а також вона регулює ведення обліку грошового обігу, що призводить до позитивних результатів діяльності підприємства.

РОЗДІЛ 2. ОРГАНІЗАЦІЯ ТА МЕТОДИКА ОБЛІКУ ГРОШОВОГО ОБІГУ НА ДЕРЖАВНОМУ ПІДПРИЄМСТВІ “БЕРЕЖАНСЬКЕ ЛІСОМИСЛИВСЬКЕ ГОСПОДАРСТВО”

2.1. Організація обліку грошових потоків на підприємстві

Для кожного підприємства, що проводить бухгалтерський облік, зокрема здійснює облік грошового обігу, є вкрай необхідною його організація, що проводиться в залежності від його грошових потоків. Проте на державному підприємстві “Бережанський лісгосп” організація обліку вхідного (коли кошти надходять на підприємство) та вихідного (коли кошти вибувають з підприємства) грошового потоку проводиться ідентично. Зважаючи на те, що ведення обліку є невід’ємною, а також обов’язковою частиною діяльності кожного підприємства, облік грошових потоків проводиться безперервно з моменту здійснення першої операції з дати його реєстрації, що стосується руху грошових коштів.

Основна ціль організації обліку грошових потоків – це забезпечення отримання правдивої інформації щодо руху коштів з метою оцінки діяльності підприємства та прийняття відповідних управлінських рішень для збільшення прибутку у майбутньому. Бухгалтерія зобов’язана забезпечити відображення операцій, що проводяться на підприємстві, відповідно до робочого плану рахунків.

За допомогою застосування автоматизованої форми обліку із залученням електронних технологій значно прискорюється обробка та передача облікової інформації, зокрема і у сфері грошового обігу. Відповідальність за порядок та способи узагальнення інформації, її реєстрації, а також відповідність вимогам законодавства, покладається на головного бухгалтера, а контроль за дотриманням усіх норм – на керівника підприємства. Основними реєстрами, що застосовуються для ведення обліку на досліджуваному підприємстві, є журнали-ордери, у яких проводяться записи на основі даних, отриманих із первинних документів.

Важливими організаційними засадами здійснення облікового процесу грошових потоків на досліджуваному підприємстві є:

- наявність робочої інструкції працівників бухгалтерії;
- встановлений порядок оформлення надходження та видачі коштів з підприємства;
- наявність розробленого графіка роботи касира, що сприяє покращенню облікового процесу;
- ведення обліку згідно його нормативно-правового регулювання.

Організація обліку грошового обігу на ДП “Бережанське лісомисливське господарство” здійснюється згідно із Законом України “Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні”, вимог положень (стандартів) бухгалтерського обліку, зокрема Національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку 1 “Загальні вимоги до фінансової звітності”, яке регулює основний звіт, що стосується грошового обігу – Звіт про рух грошових коштів (за прямим методом) (див. додатки Г та Ґ), а також інші форми фінансової звітності, що мають вплив на рух грошових коштів – Баланс (Звіт про фінансовий стан) (див. додаток Б), Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід) (див. додаток В), Звіт про власний капітал (див. додаток Д), а також Примітки до фінансової звітності.

Основним інструментом організації обліку досліджуваного підприємства є його облікова політика. Вона повинна розроблятися кожним підприємством, зареєстрованим у встановленому законодавством порядку [30, с. 21].

Відповідно до Закону України “Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні” облікова політика – це сукупність принципів, методів і процедур, що використовуються підприємством для складання та подання фінансової звітності [13].

Зважаючи на те, що облікова політика є однією із елементів системи регулювання обліку, у ній поєднуються державне регулювання та певна самостійність підприємства. Дана самостійність стосується можливості вибору переліку рахунків обліку, способів оцінки, калькулювання тощо.

Основною метою облікової політики є отримання достовірної інформації про фінансовий стан на ДП “Бережанське лісомисливське господарство”, результати діяльності. Такі дані необхідні користувачам фінансової звітності, зокрема й у

сфері грошового обігу, для прийняття певних рішень з метою оптимізації грошових потоків, тобто з метою визначення тих форм організації, що є найкращими у певних умовах суб'єктів господарської діяльності.

Основними цілями оптимізації грошових потоків є забезпечення збалансованості обсягів вхідного та вихідного потоків [31].

Облікова політика досліджуваного підприємства оформляється за різними окремими ділянками облікової роботи. Основним документом, що регулює організацію та ведення бухгалтерського обліку, зокрема обліку грошових потоків на державному підприємстві “Бережанський лісгосп” є розпорядчий документ – Наказ про облікову політику. Даний документ є одним з перших, що використовується у процесі перевірки діяльності підприємства контролюючими органами. Контроль за його виконанням покладається на директора підприємства.

Зважаючи на те, що неповне або несвоєчасне відображення грошових потоків в обліку може призвести до отримання штрафів від контролюючих органів, для нормального функціонування можна виділити завдання організації їх обліку, зображені на рис. 2.1.

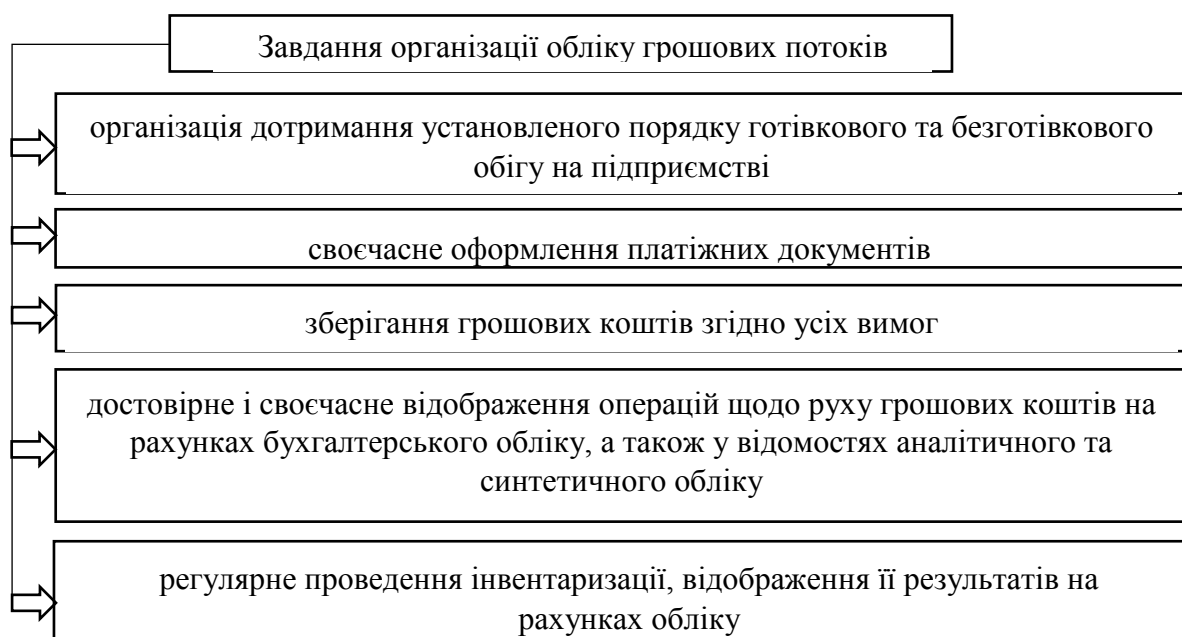

Рис. 2.1. Завдання організації обліку грошових потоків [авторська розробка]

Важливим елементом для організації обліку грошових потоків на державному підприємстві “Бережанський лісгосп” є складання графіка документообігу (див. додаток Е). Це документ, основним показником якого є опис руху первинних документів з моменту їх безпосереднього створення до моменту передачі в архів. Роботу з його складання організовує головний бухгалтер. Даний графік регулює створення та подання первинних документів, а також визначає обов’язки працівників стосовно даних документів. Згідно із графіком документообігу, відповідальність за оформлення первинних документів у сфері грошового обігу покладається на головного бухгалтера підприємства.

При організації обліку грошових потоків на ДП “Бережанське лісомисливське господарство” початковим етапом є ведення обліку з дотриманням нормативно-правових вимог з метою його законності.

Наступним етапом організації обліку є своєчасне та достовірне складання первинних документів, що включають прибутковий касовий ордер та видатковий касовий ордер, а також журнал реєстрації прибуткових та видаткових касових ордерів, касову книгу, платіжні доручення та виписки з банківських рахунків. У вищенаведених платіжних документах не допускаються виправлення.

При організації готівкового обігу найпоширенішими документами є касові ордери, якими засвідчується законність проведення касових операцій. Отримання та видача грошових коштів за касовими ордерами може проводитися виключно у день їх оформлення.

Оприбуткування готівкових коштів у касу підприємства здійснюється на підставі оформленого прибуткового касового ордера (див. додаток Є). Даний документ підписується головним бухгалтером, а у деяких випадках – уповноваженими особами. Прибуткові ордери, в залежності від мети використання грошей, що надходять до каси, повинні мати обґрунтування з юридичної точки зору. У даному документі зазначається те, від кого отримано кошти, підставу отримання, суму цифрами та прописом, а також підпис касира та головного бухгалтера.

Прибутковий касовий ордер, за яким одержано готівку, залишається у касі [32].

Одержання грошей з банківських рахунків здійснюється на підставі грошового чека, виписаного на ім'я касира або уповноваженої особи. Для даного типу документів необхідно одержати у банку чекову книжку. Така книжка має зберігатися у касі підприємства. Виправлення у чеках суворо заборонені.

Видача грошей із каси здійснюється на підставі видаткового касового ордера, підписаного керівником і головним бухгалтером державного підприємства “Бережанський лісгосп” (див. додаток Ж). При видачі коштів окремій особі за видатковим касовим ордером касир обов'язково повинен вимагати пред'явлення особи отримувача певним документом, у якому наявною буде фотокартка та підпис власника.

За рішенням керівництва бухгалтер виписує видатковий касовий ордер, за яким покупцеві виплачують кошти [33].

Ще одним документом, що оформляє операції зі здачі грошових коштів до банку, є об'ява на внесок готівкою. У даній об'яві, що складається із трьох частин, вказується дата здійснення операції, особа, що здає кошти, банк, а також назва отримувача, сума, призначення даного внеску та номер рахунку. Одна частина об'яви залишається в банку, друга частина, тобто квитанція, передається касиру, а третя частина, тобто ордер, повертається на державне підприємство “Бережанський лісгосп” разом із випискою з банку після моменту, коли гроші будуть зараховані на банківський рахунок.

Усі прибуткові та видаткові касові ордери, а також документи, що їх замінюють, реєструються бухгалтерією у журналі реєстрації прибуткових і видаткових касових ордерів (форма №КО-3). За даними цього журналу проводиться контроль цільового призначення готівкових коштів, що надійшли у касу та вибули з неї. Важливим елементом є те, що залишок готівки у касі має встановлений ліміт, перевищення якого призведе до штрафних санкцій на підприємстві.

Усі надходження та вибуття готівки із каси ДП “Бережанський лісгосп” реєструються у Касовій книзі, тобто обліковому реєстрі, що є призначений для проведення обліку касових операцій. На підприємстві дана Книга ведеться в національній та іноземній валютах. Кількість сторінок підтверджується підписами головного бухгалтера та керівника. Записи у книзі здійснюються за допомогою копіювального паперу кульковою ручкою у двох примірниках після отримання або видачі коштів. У кінці робочого дня касир виводить залишок коштів на наступне число у касі підприємства, а також складає Звіт касира, що являє собою відривний листок, що був розташований у касовій книзі та додатки у вигляді прибуткових та видаткових касових ордерів чи документів, що їх замінюють.

Після закінчення календарного року Касова книга на електронних носіях повинна передаватися для зберігання відповідно до законодавства України [34].

У випадку здійснення операцій на банківському рахунку, до установи банку надаються документи, що визнаються дійсними виключно за наявності підписів, ідентичних тим, що зображені у банківській картці. Форми даних документів затверджені Національним банком України. У даних документах обов’язково мають бути заповнені реквізити відповідно до усіх вимог, а виправлення у них суворо забороняються. Підприємство несе повну відповідальність за достовірність та точність даних, що внесені у ці документи. Усі операції з руху грошових коштів із банківського рахунку реєструються установою банку у виписці з особового рахунку, до якої додаються виправдовуючі документи (див. додаток 3). Незважаючи на те, що у різних банках можуть бути різні форми виписок, обов’язковими реквізитами мають бути: дата, номери особових рахунків дебітора та кредитора, а також видана чи отримана сума коштів. При отриманні даної виписки бухгалтер її нумерує, перевіряє підстави списання чи зарахування грошей, наявність виправдовуючих документів, відповідність проставлених у них сум сумам у виписці, а також, відповідно до проведених операцій, оформляє кореспонденції рахунків.

При готівкових розрахунках, що здійснюються за допомогою банківських документів, є грошові чеки, а також об'яви на внесок готівкою, а при безготівкових розрахунках – платіжні доручення, розрахункові чеки, векселі.

Найпоширенішим видом безготівкових розрахунків на державному підприємстві “Бережанське лісомисливське господарство” є розрахунки за допомогою використання платіжних доручень. У даному випадку саме платник виступає ініціатором платежу.

Завершальним етапом організації обліку грошових потоків є складання Звіту про рух грошових коштів (за прямим методом) у розрізі операційної, а також інвестиційної та фінансової діяльності підприємства. Це документ, за допомогою якого рух коштів у результаті діяльності розкривається шляхом визначення сум надходжень та вибуття цих коштів за допомогою оформлення їх руху на рахунках обліку.

Дані етапи сприяють організації обліку грошових потоків згідно усіх вимог чинного законодавства, що дозволяє правильно вести облік та вчасно і правильно реєструвати факти здійснення розрахункових операцій з метою запобігання отримання штрафів та покращення економічного становища державного підприємства “Бережанське лісомисливське господарство”.

Отже, саме побудова належної системи організації обліку грошових потоків передбачає правильність та достовірність етапів їх руху, тобто дотримання нормативно-правових вимог, заповнення первинних документів, а також узагальнення інформації у фінансовій звітності.

2.2. Методичні аспекти обліку грошового обігу на ДП “Бережанське лісомисливське господарство”

Облік грошового обігу є невід’ємною частиною бухгалтерського обліку на підприємстві, оскільки він забезпечує визначення кількості грошових коштів, що надходять та вибувають, з метою доцільного їх використання. Його метою є складання фінансової звітності для надання користувачам повної та достовірної

інформації про рух грошових коштів. Дана інформація є важливою для прогнозування діяльності підприємства, оскільки вона дозволяє переглянути і скоротити витрати, а також збільшити прибуток.

На ДП “Бережанське лісомисливське господарство” виділяють методи обліку грошового обігу, зображені на рис. 2.2.

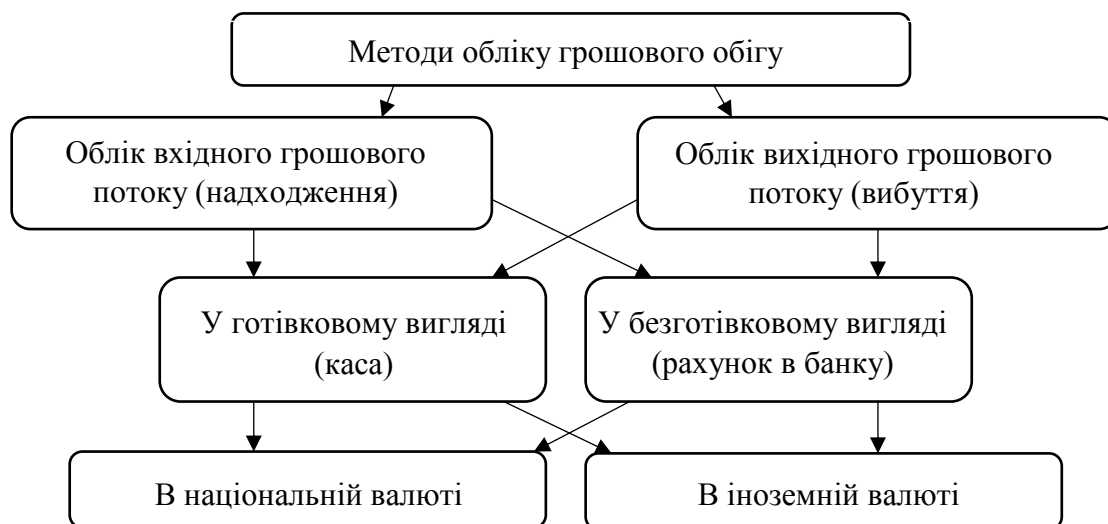

Рис. 2.2. Методи обліку грошового обігу на ДП “Бережанський лісгосп”
[авторська розробка]

Для проведення операцій із грошовими коштами у готівковому вигляді, тобто у касі, державне підприємство “Бережанське лісомисливське господарство” використовує передбачений Планом рахунків синтетичний рахунок 30 “Готівка”, зокрема наступні субрахунки:

- 301 “Готівка в національній валюті”;
- 302 “Готівка в іноземній валюті”.

За дебетом субрахунків 301 “Готівка в національній валюті” та 302 “Готівка в іноземній валюті” відображається надходження грошових коштів у касу підприємства у національній та іноземній валюті відповідно.

За кредитом даних субрахунків відображається вибуття готівки у національній та іноземній валюті відповідно.

Субрахунок 301 “Готівка в національній валюті” призначений для відображення грошового обігу у вигляді касових операцій у національній валюті.

Типові кореспонденції з обліку надходження коштів у касу у національній валюті досліджуваного підприємства зображені у табл. 2.1.

Таблиця 2.1

**Типові кореспонденції ДП “Бережанське лісомисливське господарство”
з обліку надходження коштів у касу у національній валюті
у 2021 звітному році**

№п/п	Зміст господарської операції	Кореспонденції рахунків	
		Дебет	Кредит
1	Надійшли у касу по чеку кошти для виплати авансу на відрядження	301	311
2	Отримано оплату від покупця за відвантажені раніше товари	301	361
3	Повернено підзвітною особою невикористані підзвітні суми	301	372
4	Отримано довгостроковий кредит	301	501
5	Отримано кошти як передоплату (з урахуванням ПДВ)	301	681
6	Отримано орендну плату за передане в операційну оренду майно (з урахуванням ПДВ)	301	713

Типові кореспонденції з обліку вибуття коштів із каси досліджуваного підприємства у національній валюті представлені у табл. 2.2.

Таблиця 2.2

**Типові кореспонденції ДП “Бережанське лісомисливське господарство”
з обліку вибуття коштів із каси у національній валюті у 2021 звітному році**

№п/п	Зміст господарської операції	Кореспонденції рахунків	
		Дебет	Кредит
1	Видано аванс постачальнику готівкою у підзвіт готівкові кошти	371	301
2	Видано у підзвіт готівкові кошти	372	301
3	Погашено суму довгострокового кредиту	501	301
4	Повернено отриманий раніше від покупців аванс	681	301
5	Сплачено іншу кредиторську заборгованість готівкою	685	301
6	Погашено готівкою визнаний підприємством штраф	948	301

Субрахунок 302 “Готівка в іноземній валюті” застосовується з метою узагальнення інформації про наявність грошових коштів у касі в іноземній валюті та їх рух у такому вигляді.

Типові кореспонденції з обліку надходження грошових коштів у касу досліджуваного підприємства в іноземній валюті зображені у табл. 2.3.

Таблиця 2.3

**Типові кореспонденції ДП “Бережанське лісомисливське господарство”
з обліку надходження коштів у касу в іноземній валюті у 2021 звітному році**

№п/п	Зміст господарської операції	Кореспонденції рахунків	
		Дебет	Кредит
1	Надійшли у касу кошти в іноземній валюті на забезпечення господарських потреб	302	312
2	Повернено залишок невикористаних валютних сум, призначених на господарські потреби	302	372
3	Повернено залишок невикористаних валютних сум коштів, виданих на відрядження	302	372

Типові кореспонденції з обліку вибуття грошових коштів із каси досліджуваного підприємства в іноземній валюті зображені у табл. 2.4.

Таблиця 2.4

**Типові кореспонденції ДП “Бережанський лісгосп” з обліку вибуття
коштів із каси в іноземній валюті
у 2021 звітному році**

№п/п	Зміст господарської операції	Кореспонденції рахунків	
		Дебет	Кредит
1	Здана готівка у касу для зарахування на рахунок у банку	312	302
2	Видано працівнику кошти у вигляді іноземної валюти у підзвіт на відрядження	372	302

Для ведення обліку у безготівковому вигляді, тобто на банківських рахунках, використовується рахунок 31 “Рахунки в банках”, зокрема наступні субрахунки:

- 311 “Поточні рахунки в національній валюті”;
- 312 “Поточні рахунки в іноземній валюті”;

- 313 “Інші рахунки в банку в національній валюті”;
- 314 “Інші рахунки в банку в національній валюті”.

По дебету даних субрахунків відображається надходження коштів на відкриті підприємством банківські рахунки у національній чи іноземній валюті.

По кредиту вищеперелічених субрахунків відображається вибуття грошей з рахунків підприємства у національній чи іноземній валюті.

Субрахунок 311 “Поточні рахунки в національній валюті” застосовується для обліку наявності коштів у національній валюті на поточному банківському рахунку, а також їх руху.

Типові кореспонденції з обліку надходження безготівкових коштів на поточний рахунок у банку досліджуваного підприємства у національній валюті представлено у табл. 2.5.

Таблиця 2.5

Типові кореспонденції з обліку надходження на поточний банківський рахунок ДП “Бережанське лісомисливське господарство” коштів у національній валюті у 2021 звітному році

№п/п	Зміст господарської операції	Кореспонденції рахунків	
		Дебет	Кредит
1	Повернено аванс, виданий раніше	311	371
2	Відшкодовано особою, що винна у нестачі цінностей, повну суму збитку	311	375
3	Отримано від засновників внесок	311	46
4	Отримано короткостроковий кредит у банку	311	601
5	Відображено надходження із бюджету грошового відшкодування суми податкового кредиту по ПДВ	311	641
6	Отримано аванс від покупців	311	681
7	Відображено надходження на рахунок підприємства виручки від реалізації готової продукції	311	701
8	Отримано від інших підприємств дивіденди	311	731

Типові кореспонденції з обліку вибуття безготівкових коштів з поточний рахунку досліджуваного підприємства у банку у національній валюті представлено у табл. 2.6.

Таблиця 2.6

Типові кореспонденції з обліку вибуття з поточного банківського рахунку ДП “Бережанський лісгосп” коштів у національній валюті у 2021 звітному році

№п/п	Зміст господарської операції	Кореспонденції рахунків	
		Дебет	Кредит
1	Перераховано постачальникам передоплату	371	311
2	Сплачено витрати майбутніх періодів	39	311
3	Погашено довгостроковий вексель	511	311
4	Погашено короткостроковий кредит	601	311
5	Погашено короткостроковий вексель	621	311
6	Погашено зобов’язання перед постачальниками за отриману продукцію	631	311
7	Сплачено податки і обов’язкові платежі	641, 642	311
8	Перераховано кошти органам соціального страхування	651	311
9	Виплачено заробітну плату персоналу	661	311
10	Повернено підрядникам отриманий аванс	681	311

Субрахунок 312 “Поточні рахунки в іноземній валюті” використовується з метою узагальнення інформації про розрахунки підприємства в іноземній валюті у безготівковому вигляді.

Типові кореспонденції з обліку надходження грошових коштів на поточний банківський рахунок досліджуваного підприємства в іноземній валюті зображено у табл. 2.7.

Таблиця 2.7

Типові кореспонденції з обліку надходження безготівкових коштів на поточний рахунок в іноземній валюті ДП “Бережанське лісомисливське господарство” у 2021 звітному році

№п/п	Зміст господарської операції	Кореспонденції рахунків	
		Дебет	Кредит
1	Здано на банківський рахунок готівку в іноземній валюті з каси підприємства	312	302
2	Зарахована виручка на валютний рахунок із розподільного рахунка	312	314
3	Отримано передоплату на валютний рахунок від замовників	312	681
4	Зараховано на валютний рахунок дохід від реалізації робіт і послуг	312	703

Типові кореспонденції з обліку вибуття грошових коштів в іноземній валюті з поточного банківського рахунка представлено у табл. 2.8.

Таблиця 2.8

**Типові кореспонденції з обліку вибуття безготівкових коштів з
поточного рахунка у банку в іноземній валюті
ДП “Бережанський лісгосп” у 2021 звітному році**

№п/п	Зміст господарської операції	Кореспонденції рахунків	
		Дебет	Кредит
1	Перераховано оплату за заборгованістю по короткостроковому кредиту з валютного рахунку	602	312
2	Перераховано з валютного рахунку оплату поставальникам	632	312
3	Здійснено інші платежі з валютного рахунку	685	312

Субрахунок 313 “Інші рахунки в банку в національній валюті” призначений для узагальнення тієї інформації, що представляє наявність грошових коштів на відмінних від поточного банківських рахунках у національній валюті та їх обіг.

Типові кореспонденції з обліку надходження грошових коштів на інші банківські рахунки досліджуваного підприємства у національній валюті представлені у табл. 2.9.

Таблиця 2.9

**Типові кореспонденції з обліку надходження коштів на інші рахунки
ДП “Бережанське лісомисливське господарство” у банку у національній
валюті у 2021 звітному році**

№п/п	Зміст господарської операції	Кореспонденції рахунків	
		Дебет	Кредит
1	З метою відкриття акредитиву перераховані кошти на спеціальний рахунок	313	311
2	Відкрито у банку інший рахунок	313	311
3	Перераховано кошти на депозитний рахунок	313	311

Типові кореспонденції з обліку вибуття з інших рахунків у банку грошових коштів даного підприємства у національній валюті представлені у табл. 2.10.

Таблиця 2.10

**Типові кореспонденції з обліку вибуття з інших рахунків
ДП “Бережанський лісгосп” у банку коштів у національній валюті
у 2021 звітному році**

№п/п	Зміст господарської операції	Кореспонденції рахунків	
		Дебет	Кредит
1	Повернено залишок депонованих коштів	311	313
2	За рахунок грошових коштів з іншого рахунку проведено оплату постачальнику	372	313
3	Списано кошти з іншого рахунку для оплати завданих підзвітною особою певних витрат	372	313

Субрахунок 314 “Інші рахунки в банку в іноземній валюті” використовується для відображення даних про наявність коштів на банківських рахунках в іноземній валюті, відмінних від поточного, а також облік їх руху.

Типові кореспонденції з обліку надходження на інші банківські рахунки досліджуваного підприємства грошових коштів в іноземній валюті представлені у табл. 2.11.

Таблиця 2.11

**Типові кореспонденції з обліку надходження безготівкових коштів на
інші рахунки ДП “Бережанський лісгосп” у банку в іноземній валюті
у 2021 звітному році**

№п/п	Зміст господарської операції	Кореспонденції рахунків	
		Дебет	Кредит
1	Відкрито підприємством інший рахунок у банку в іноземній валюті	314	312
2	Отримано від іноземних покупців грошові кошти на інший рахунок в іноземній валюті	314	362
3	Проведено депонування коштів у тих межах ліміту, що зазначені у чековій книжці	314	312

Типові кореспонденції з обліку вибуття з інших банківських рахунків досліджуваного підприємства грошових коштів в іноземній валюті представлені у табл. 2.12.

Таблиця 2.12

**Типові кореспонденції з обліку вибуття коштів з інших рахунків
ДП “Бережанське лісомисливське господарство” у банку в іноземній
валюті у 2021 звітному році**

№п/п	Зміст господарської операції	Кореспонденції рахунків	
		Дебет	Кредит
1	Повернено невикористані депоновані кошти	312	314
2	Пред’явлено у банк чек чекодержателем	632	314

Для проведення обліку руху коштів іншого типу на державному підприємстві “Бережанське лісомисливське господарство” застосовується передбачений Планом рахунків синтетичний рахунок 33 “Інші кошти”, зокрема субрахунки:

- 331 “Грошові документи в національній валюті”;
- 332 “Грошові документи в іноземній валюті”;
- 333 “Грошові кошти в дорозі в національній валюті”;
- 334 “Грошові кошти в дорозі в іноземній валюті”.

По дебету даних субрахунків відображається надходження даних коштів на підприємство, а по кредиту – їх вибуття.

Типові кореспонденції рахунків з надходження інших коштів на досліджуване підприємство зображені у табл. 2.13.

Таблиця 2.13

**Типові кореспонденції з надходження на ДП “Бережанський лісгосп”
інших коштів у 2021 звітному році**

№п/п	Зміст господарської операції	Кореспонденції рахунків	
		Дебет	Кредит
1	Придбано для працівників проїзні квитки	331	311
2	Придбано інші грошові документи в іноземній валюті	332	312
3	Проведено інкасацію виручки	333	301
4	Перераховано валюту з іншого рахунка	334	314

Типові кореспонденції рахунків з вибуття з досліджуваного підприємства інших коштів зображені у табл. 2.14.

Таблиця 2.14

Типові кореспонденції з вибуття інших коштів з ДП “Бережанський лісгосп” у 2021 звітному році

№п/п	Зміст господарської операції	Кореспонденції рахунків	
		Дебет	Кредит
1	Видано працівникам путівки до санаторію, придбані за кошти підприємства	92	331
2	Зараховано інші валютні надходження на рахунок банку	312	332
3	Зараховано кошти, що перебували в дорозі, на поточний банківський рахунок	311	333
4	Зараховано кошти в іноземній валюті, що знаходились у дорозі, на поточний валютний рахунок	312	334

Отже, облік грошового обігу, методика проведення якого відповідає усім нормам, сприяє вчасному та достовірному складанню фінансової звітності з метою оцінки та покращення діяльності підприємства. Саме тому правильність, вчасність та повнота його ведення є невід’ємними елементами бухгалтерської системи.

2.3. Удосконалення обліку руху грошових коштів на підприємстві

Найважливішою умовою покращення діяльності державного підприємства “Бережанське лісомисливське господарство” є удосконалення його обліку в цілому, зокрема обліку руху грошових коштів. Для цього потрібно застосовувати сучасні технічні засоби, що використовуються для побудови інформаційних систем різних видів, а також впроваджувати нові, тобто прогресивні, методи управління.

Зважаючи на те, що облік грошового обігу є досить регламентований нормативно-правовими актами, існує ряд процесів, проаналізувавши котрі можна визначити слабкі сторони підприємства з метою їх удосконалення, зокрема:

- класифікація грошових коштів та їх визнання;
- класифікація грошових потоків;
- правильність відображення руху коштів у фінансовій звітності досліджуваного підприємства;
- організація процесу зберігання коштів, а також їх використання;

- оптимізація надходжень коштів та їх вибуття з підприємства;
- формування інформаційних даних, що використовуються для аналізу вигод;
- повнота і своєчасність відображення даних у звітності;
- організаційне забезпечення обліку грошового обігу підприємства;
- матеріально-технічне забезпечення для обліку руху грошових коштів.

Побудова належного обліку грошового обігу полягає у дотриманні правильності відображення всіх етапів руху коштів.

Незважаючи на те, що обліку руху грошових коштів на державному підприємстві “Бережанське лісомисливське господарство” приділяється значна увага, у зв’язку з інфляцією, реформуванням та удосконаленням економічної системи всієї країни та іншими зовнішніми і внутрішніми факторами, може виникнути ряд суттєвих облікових проблем, усунення яких здійснюватиметься шляхом удосконалення обліку. До таких проблем належать:

- оцінка монетарних статей у валюті звітності, у тому числі тих, що знаходять відображення в іноземній валюті; дана проблема полягає в обсягу відношення національної валюти до іноземної;
- класифікаційний поділ грошових коштів, зокрема помилки у розмежуванні коштів у банку чи касі та у дорозі;
- складання Звіту про рух грошових коштів під впливом попередніх проблем.

Здійснивши оцінку впливу даних проблем можна визначити, що запобігти їм та отримати достовірні показники Звіту про рух грошових коштів можна шляхами удосконалення обліку, зокрема:

- зберігання грошей повинно здійснюватися тільки у банківській установі;
- видача та використання коштів має проводитись згідно з їх цільовим призначенням;
- проведення платежів має здійснюватись у безготівковому вигляді після моменту отримання товарів, робіт чи послуг, або у той самий час, а передоплату

необхідно проводити тільки у передбачених законодавством випадках та згідно з обліковою політикою підприємства;

- платежі доцільно проводити виключно за згодою платника або його особистим дорученням;
- здійснення списання суми грошей із банківського рахунку, що здатна задовольнити усі вимоги, пред'явлені підприємству, у порядку надходження надходження документів на їх списання;
- застосування черговості платежів при недостатності грошових коштів на рахунку в банку для задоволення пред'явлених вимог підприємству.

Одним із найважливіших способів удосконалення обліку руху грошових коштів на державному підприємстві “Бережанське лісомисливське господарство” є повний перехід від готівкових розрахунків до безготівкових. Даний спосіб спростить ведення документообігу, оскільки первинні документи будуть заповнюватись в електронній формі. Також у зв'язку з переходом виникне відсутність потреби обладнання приміщення під касу, проведення інвентаризації коштів у касі, а також у наявності у штаті підприємства посади касира, що дозволить скоротити частку витрат.

Не менш важливу роль в удосконаленні відіграє впровадження нових технологій, тому ще одним способом удосконалення обліку є застосування працівниками підприємства корпоративних карток. Дані картки застосовуються для видачі авансу, оплати витрат на відрядження, а також для купівлі товарно-матеріальних цінностей. Основними їх перевагами є:

- незалежність від графіку роботи банківських відділень, оскільки коштів у вигляді готівки отримувати не потрібно;
- зменшення обсягу звітних документів;
- зменшення витрат, що використовуються при видачі сум у підзвіт;
- контроль по банківських виписках витрат співробітників у разі потреби;
- спрощення роботи працівників, що перераховували та доставляли готівку у відділення банку;

- відображення у балансі рахунка у реальному часі усіх транзакцій за картками.

Наступним способом удосконалення є вклад у криптовалюту, оскільки її застосування набирає широкого поширення у світі та саме її вважають грошима майбутнього. Її облік здійснюється без можливості зовнішнього чи внутрішнього адміністрування, тобто у повністю автоматичному режимі. Для розрахунків криптовалютою не потрібно центрального управлінського органу, оскільки всі користувачі матимуть змогу перевірити усі операції. Важливою ознакою є те, що при даному виді розрахунків кошти неможливо заморозити або вилучити без доступу до особистого ключа, присвоєного власнику. Також криптовалюти використовуються псевдонімно, але це планують замінити на анонімність даних про власників рахунків, що дозволяє зашифрувати потрібну інформацію та унеможливити доступ до неї стороннім особам.

Запропоновані заходи дозволяють оптимізувати документообіг, а також удосконалити облікові роботи на підприємстві [35, с.82].

Дані способи удосконалення нададуть ДП “Бережанське лісомисливське господарство” можливість усунути певні ризики, що стосуються обліку руху грошових коштів, а також посприяють збільшенню прибутку у майбутніх періодах.

РОЗДІЛ 3. АУДИТ ТА ЕКОНОМІЧНИЙ АНАЛІЗ ГРОШОВОГО ОБІГУ ДЕРЖАВНОГО ПІДПРИЄМСТВА “БЕРЕЖАНСЬКЕ ЛІСОМИСЛИВСЬКЕ ГОСПОДАРСТВО”

3.1. Методика проведення аудиту та контролю за рухом грошових коштів

У сучасних умовах основними показниками діяльності підприємства є правильність та достовірність даних обліку та фінансової звітності, тому з метою підтвердження цих даних на ДП “Бережанське лісомисливське господарство” періодично проводиться аудит. Саме та звітність, що є підтвердженою аудитором, користується високим ступенем довіри у її користувачів.

Перед початком проведення аудиторської перевірки аудитор та підприємство мають документально у зручній формі узгодити умови завдання. Після ознайомлення аудитора із певними особливостями фінансово-господарської діяльності державного підприємства “Бережанське лісомисливське господарство” обов’язково укладається договір, що підтверджує факт їх домовленості про проведення аудиту руху грошових коштів.

Основними методами проведення аудиту грошового обігу на ДП “Бережанський лісгосп” є:

- інспекція (перевірка розрахункових документів з метою визначення становища підприємства);
- спостереження (контроль аудитором проведення розрахункових операцій працівниками підприємства без прямого його втручання);
- опитування (пред’явлення запитань щодо руху коштів в усній чи письмовій формі обізнаним у сфері грошового обігу працівникам підприємства);
- обчислення (проведення перерахунку сум грошей, відображених у записах підприємства);
- аналітична перевірка (дослідження статистичних матеріалів, зокрема коефіцієнтів);

- анкетування (отримання від осіб, що мають відношення до підприємства, відповідей на конкретні питання, що стосуються руху грошей, у письмовому вигляді);
- вибіркова перевірка (дослідження окремих елементів грошового обігу);
- запит (отримання інформації щодо грошового обігу від дебіторів та кредиторів досліджуваного підприємства);
- зустрічна перевірка (дослідження правильності відображення в обліку операцій з грошовими коштами);
- інвентаризація (співставлення об'єктів контролю із наявними фактично даними з метою встановлення їх відповідності).

Для проведення аудиту грошового обігу на державному підприємстві “Бережанське лісомисливське господарство” аудитору критично необхідно користуватися певними джерелами інформації з метою якісної перевірки. Основні джерела інформації зображені на рис. 3.1.

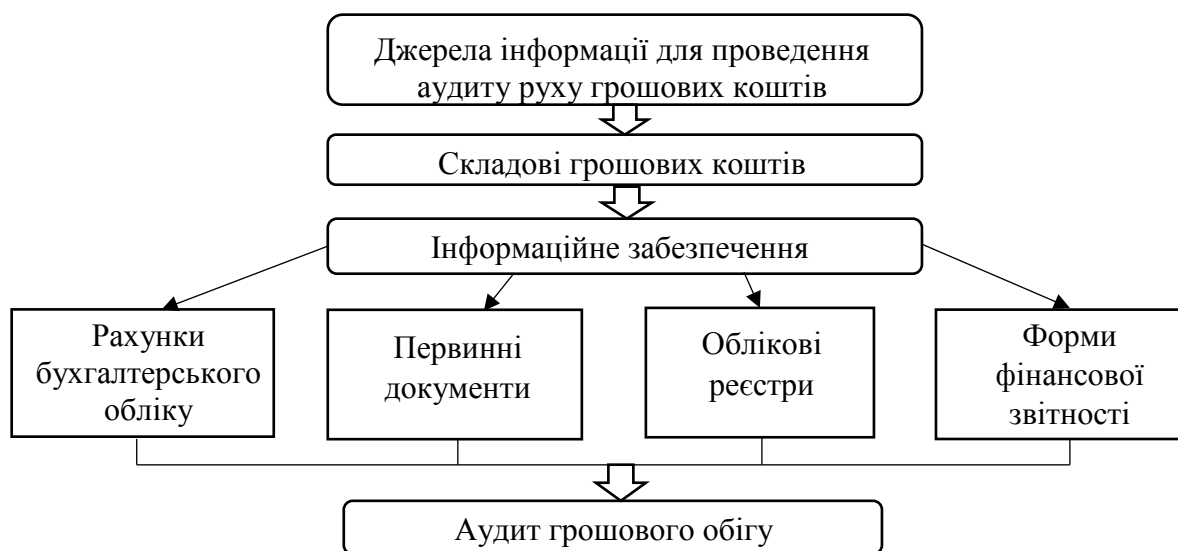

Рис. 3.1. Джерела інформації для проведення аудиту руху грошових коштів [авторська розробка]

При проведенні аудиторської перевірки руху грошових коштів на ДП “Бережанське лісомисливське господарство” аудитор дотримується

встановленої послідовності проведення даних процедур. Спочатку проводиться перевірка готівкових розрахунків, тобто пов'язаних із касою, а потім – безготівкових, тобто тих, що стосуються банківських рахунків.

У процесі перевірки касових операцій можна виділити три основні етапи аудиту. Дані етапи сприяють детальній перевірці готівкових розрахунків з метою визначення їх правильності, достовірності та законності.

Першим етапом аудиту готівкового руху коштів є проведення інвентаризації каси, що включає деталізований перерахунок грошових коштів та цінностей, що у ній знаходяться. Це проводиться з метою виявлення прихованих надлишків або нестач. Перед інвентаризацією усі прибуткові та видаткові документи, що мають відношення до каси, включаються у касовий звіт, а після даного виду перевірки формується відомість інвентаризації каси. Усі отримані результати внаслідок перевірки знаходять відображення у робочих документах аудитора.

На другому етапі перевіряється організація порядку проведення готівкових розрахунків та правильність заповнення документів, що такі розрахунки оформляють. На даному етапі перевіряється наявність Касової книги та правильність її заповнення згідно із вимогами чинного законодавства.

Третій етап передбачає перевірку операцій, що стосуються вибуття готівки з каси досліджуваного підприємства. Важливе значення має перевірка цільового використання грошей, отриманих підприємством у банківській установі. Суми використаних коштів, що були одержані в установі банку та їх призначення аудитор порівнює із відомостями про їх фактичне витрачання за допомогою залучення виправдовуючих документів. Так визначаються окремі випадки, якщо готівка використовувалась не за призначенням, а також встановлюються їх причини.

Процес перевірки безготівкового руху коштів на державному підприємстві “Бережанський лісгосп” поділяється на десять етапів, що характеризують аудит руху грошових коштів, які знаходяться на банківських рахунках у національній валюті.

На першому етапі проводиться встановлення наявності усіх банківських рахунків у національній валюті та визначення законності їх відкриття.

Другий етап передбачає дослідження наявності виписок з банку, а також тих документів, що до них додаються. Дати у даних виписках зіставляють у хронологічному порядку. У випадку відсутності певних виписок, в установі банку отримуються їх завірені дублікати, які порівнюють із записами в облікових реєстрах. Також на даному етапі здійснюється перевірка правильності оформлення цих виписок, а також їх достовірність. У випадку виявлення порушень аудитор робить запит в установу банку та досліджує операції за взаємопов'язаними документами. Усі залишки грошових коштів, а також обороти за виписками порівнюються аудитором із даними, розміщеними в облікових реєстрах. Усі суми, що записані у банківській виписці, порівнюються за номерами, а також датами, із доданими до них документами.

На третьому етапі визначається відповідність проведення безготівкових операцій чинному законодавству та встановлення їх доцільності. У цей період визначається суть таких операцій за кожним документом, правильність кореспонденцій рахунків, а також достовірність операцій на аналітичних рахунках.

Четвертим етапом є перевірка на відповідність надходжень грошей на рахунки у банку по документах та по рахунках бухгалтерського обліку. На даному етапі визначається правильність відображення розрахунків з дебіторами, порівнюючи їх із показниками договорів.

П'ятий етап передбачає перевірку оприбуткування матеріальних цінностей, а також правильність оформлення постачальником платіжних документів з усіма заповненими реквізитами з метою виявлення недостовірних документів.

На шостому етапі виконується вивчення аудитором договорів та актів приймання робіт, їх огляду та опитування осіб, що мають відношення до списання грошових коштів за товари, роботи чи послуги з метою визначення підміни документів у випадку її наявності.

Сьомий етап передбачає визначення заходів, що застосовуються на з метою забезпечення повноти та своєчасності розрахунків з постачальниками.

Восьмим етапом є перевірка відображення в обліку досліджуваного підприємства штрафів та неустойок.

На дев'ятому етапі досліджується своєчасність розрахунків із бюджетом за податками та платежами, відрахування внесків у Пенсійний фонд з метою визначення їх стану.

Десятий етап передбачає перевірку розрахунків, здійснення яких відбувається з допомогою чекових книжок. У цей час перевіряється відповідність показників аналітичного обліку залишків за чековими книжками, а також наявність контролю при використанні таких чеків працівниками досліджуваного підприємства.

При здійсненні аудиту безготівкових операцій в іноземній валюті на ДП “Бережанське лісомисливське господарство” аудитор перевіряє:

- кількість усіх валютних рахунків та законність їх відкриття;
- відповідність даних із банківських виписок та первинних документів;
- своєчасність проведення платежів;
- правильність відображення в обліку курсових різниць;
- порядок складання проведення;
- купівельну вартість в іноземній валюті тих товарів, що надходять на досліджуване підприємство;
- порядок купівлі іноземної валюти.

За результатами проведення аудиторської перевірки аудитор складає аудиторський звіт, що характеризує стан бухгалтерського обліку підприємства, зокрема обліку грошового обігу, а також робить аудиторський висновок, що свідчить про достовірність, правильність та повноту даних бухгалтерського обліку та фінансової звітності у сфері грошового обігу та встановлює рівень їх відповідності чинному законодавству.

Внаслідок проведення аудиторської перевірки руху грошових коштів ДП “Бережанське лісомисливське господарство” порушень не виявлено, що свідчить про якісну систему контролю на підприємстві з метою запобігання виникнення певних помилок.

Зважаючи на те, що грошові потоки є однією із найвідповідальніших частин ведення діяльності підприємства в цілому, вони вимагають проведення регулярного контролю, оскільки у даній сфері найвищий рівень ризику виникнення шахрайства. Основною метою забезпечення контролю за рухом грошових коштів є забезпечення обсягів їх отримання, правильності збереження та доцільності використання. Саме він надає змогу регулювати порядок у касі, на банківських рахунках, а також проведення готівкових чи безготівкових розрахунків різних типів.

На державному підприємстві “Бережанське лісомисливське господарство” контроль здійснюється у процесі відображення господарських операцій директором підприємства та головним бухгалтером у процесі здійснення ними трудових обов’язків.

Основними завданнями контролю за рухом грошових коштів на досліджуваному підприємстві виступають:

- дослідження проведення обліку операцій з руху коштів з метою встановлення їх правильності;
- з’ясування відповідності господарських операцій із залученням грошових коштів вимогам чинного законодавства;
- загальна оцінка, що характеризує грошово-платіжну дисципліну;
- виявлення правопорушень у сфері грошового обігу з метою їх усунення.

Під час проведення контролю на підприємстві використовується різного роду облікова інформація, а також інструктивні матеріали та нормативно-правові акти, що мають відношення до грошового обігу.

У залежності від сутності та напрямів контролю на ДП “Бережанське лісомисливське господарство” виділяють чотири методичні прийоми його проведення, зокрема:

- 1) документальний (перевірка платіжних документів та звітності);
- 2) органолептичний (експертизи, спостереження та інвентаризація);

3) розрахунково-аналітичний (аналіз, моделювання та статистичні розрахунки);

4) узагальнення результатів контролю та їх реалізація (групування та документування результатів контролю, а також дослідження виконання рішень, прийнятих за його результатами).

Безпосередньо процес проведення контролю за рухом грошових коштів досліджуваного підприємства поділяється на три наступні етапи:

1. Організаційно-підготовчий етап. На даному етапі з'ясовується склад коштів та забезпечення умов їх зберігання. Також перевіряється відповідність ведення діяльності у сфері грошового обігу та положень облікової політики підприємства. Наступним перевіряється забезпечення організації обліку, перевірка правильності та наявності усіх форм документів, а також дотримання норм проведення розрахункових операцій.

2. Етап перевірки. На даному етапі проводиться раптова інвентаризація каси, а також перевірка усіх залишків коштів на банківських рахунках, проводиться контроль з метою встановлення відповідності грошових операцій вимогам чинного законодавства, перевіряється документальне оформлення розрахункових операцій із ціллю встановлення їх повноти та достовірності, перевіряється дотримання ліміту, встановленого на обсяг зберігання коштів, зіставляються дані синтетичного та аналітичного обліку, а також Головної книги та бухгалтерського балансу, перевіряється своєчасність отримання усіх виписок з банку та їх обробка, здійснюється оцінка точності проведення усіх взаємозаліків.

3. Заключний етап. На даному етапі проводиться узагальнення результатів контролю, та у випадку виявлення порушень проводиться їх аналіз із метою їх усунення та розробляються заходи, щоб не допустити їх у майбутньому.

Зважаючи на те, що у результаті проведення контролю на ДП “Бережанське лісомисливське господарство” суттєвих порушень не виявлено, це свідчить про добре налагоджену його систему, що позитивно впливає на результати діяльності даного підприємства.

3.2. Джерела та етапи економічного аналізу грошових потоків на підприємстві

Для того, щоб визначити тенденцію руху грошових коштів ДП “Бережанське лісомисливське господарство” здійснює аналіз грошових потоків. Даний аналіз проводиться з метою дослідження змін за звітний період, визначення ефективності використання грошових коштів та збалансованості вхідних та вихідних потоків коштів, щоб усунути виявлені недоліки.

Основними джерелами даних економічного аналізу на державному підприємстві “Бережанське лісомисливське господарство” є:

- Баланс (Звіт про фінансовий стан);
- Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід);
- Звіт про рух грошових коштів (за прямим методом).

Основними методами економічного аналізу руху грошових коштів на досліджуваному підприємстві є:

- методи логічної обробки даних (групування, порівняння, балансовий метод);
- методи детермінованого факторного аналізу (абсолютних та відносних різниць, ланцюгових підстановок);
- методи стохастичного факторного аналізу (багатовимірний, кореляційний).

Аналіз грошових потоків проводиться на основі минулих, звітних та планових показників, що дозволяє визначити стратегію їх розвитку. Його результати використовуються у плануванні та прогнозуванні, а також для керування поточними платежами. За їх допомогою вирішуються питання, необхідні для фінансової стійкості підприємства та його платоспроможності, зокрема:

- синхронізація надходжень коштів та їх вибуття у просторі і часі;
- оптимізація величини грошей при проведенні розрахунків;

- оптимізація залишків коштів внаслідок готівкового та безготівкового обігу;
- оптимізація величини рівня самофінансування досліджуваного підприємства.

На державному підприємстві “Бережанський лісгосп” процес аналізу можна умовно поділити на вісім етапів, що є взаємопов’язаними між собою, а в сукупності дозволяють оцінити загальний стан грошових потоків на підприємстві та визначають рівень платоспроможності.

На першому етапі визначається аналіз динаміки залишків коштів, а також їх чистий рух, що дозволяє оцінити тенденції зміни руху грошових коштів. Даний аналіз зображено у табл. 3.1.

Таблиця 3.1

**Аналіз динаміки залишків коштів та їх чистого потоку на
ДП “Бережанський лісгосп” у 2020-2021 роках**

Показники	2020 рік	2021 рік	Відхилення (+/-)	
	сума, тис. грн	сума, тис. грн	абсолютне, тис. грн	відносне, %
Залишок коштів на кінець року	600	6077	+5477	+912,8
Чистий рух коштів за звітний період	420	5477	+5057	+1204

Результати проведеного аналізу на даному етапі свідчать про позитивну динаміку залишків грошових коштів на кінець року, оскільки їх обсяг стрімко зріс на 912,8% у 2021 році порівняно з 2020 роком. Також у 2021 році стрімко збільшився обсяг чистого руху грошових коштів на 1204%, що також є хорошим результатом діяльності державного підприємства “Бережанське лісомисливське господарство”. Такі дані свідчать про зростання рівня платоспроможності та зниження можливості виникнення ризику банкрутства. Це означає, що на підприємстві добре організований контроль за рухом грошових коштів та постійно приймаються рішення щодо удосконалення його діяльності.

Другим етапом є аналіз обсягів та структури вхідного грошового потоку, динаміка якого представлена у табл. 3.2.

Таблиця 3.2

**Аналіз динаміки обсягів та структури вхідного грошового потоку на
ДП “Бережанське лісомисливське господарство” у 2020-2021 роках**

Показник	2020 рік		2021 рік		відхилення (+/-)	
	сума, тис. грн	структура, %	сума, тис. грн	структура, %	сума, тис. грн	структура, %
Надходження коштів від операційної діяльності	60604	99,8	92132	98,0	+31528	-1,8
Надходження коштів від інвестиційної діяльності	—	—	—	—	—	—
Надходження коштів від фінансової діяльності	122	0,2	1843	2,0	+1721	+1,8
Всього надходжень	60726	100	93975	100	+33249	—

Внаслідок проведення даного аналізу можна визначити, що на підприємстві відсутні надходження грошей від інвестиційної діяльності, що негативно впливає на структуру вхідного грошового потоку, проте у 2021 році порівняно із 2020 роком значно зросли надходження від операційної та фінансової діяльності, що є хорошою тенденцією. У структурі зріс обсяг надходжень від фінансової діяльності.

На третьому етапі здійснюється аналіз обсягів та структури вихідного грошового потоку, динаміка якого зображена у табл. 3.3.

Таблиця 3.3

**Аналіз динаміки обсягів та структури вихідного грошового потоку
державного підприємства “Бережанський лісгосп” у 2020-2021 роках**

Показник	2020 рік		2021 рік		відхилення (+/-)	
	сума, тис. грн	структура, %	сума, тис. грн	структура, %	сума, тис. грн	структура, %
Витрачання коштів від операційної діяльності	57261	95,0	83931	94,8	+26670	-0,2
Витрачання коштів від інвестиційної діяльності	2786	4,6	3970	4,5	+1184	-0,1
Витрачання коштів від фінансової діяльності	259	0,4	597	0,7	+338	+0,1
Всього витрачань	60306	100	88498	100	+28192	—

Внаслідок проведення даного виду аналізу на досліджуваному підприємстві можна виділити зростання витрачання від ведення усіх видів діяльності на 28192 тис. грн., що негативно впливає на підприємство. У структурі зменшилось витрачання грошових коштів від операційної діяльності на 0,2% та інвестиційної діяльності на 0,1%, проте збільшилось від фінансової діяльності на 0,1%. Отримані результати свідчать про збільшення суми вихідного грошового потоку, що є негативною тенденцією для державного підприємства “Бережанське лісомисливське господарство”.

Четвертим етапом є проведення аналізу руху грошових коштів підприємства від операційної діяльності, що зображено у табл. 3.4.

Таблиця 3.4

Аналіз руху коштів у результаті операційної діяльності
ДП “Бережанське лісомисливське господарство” у 2020-2021 роках

Показник	2020 рік	2021 рік	Відхилення (+/-)	
	сума, тис. грн.	сума, тис. грн.	абсолютне, тис. грн.	відносне, %
Надходження від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	59870	90293	+30423	+51
Надходження від цільового фінансування	25	–	-25	-100
Інші надходження	709	1839	+1130	+159,4
Витрачання на оплату товарів (робіт, послуг)	(16330)	(31828)	+15498	+94,9
Витрачання на оплату праці	(16367)	(21225)	+4858	+29,7
Відрахування на соціальні заходи	(4612)	(5750)	+1138	+24,7
Відображення зобов'язань з податків і зборів	(18102)	(23389)	+52870	+29,2
Витрачання на оплату зобов'язань з податку на прибуток	(33)	(116)	+83	+351,5
Витрачання на оплату зобов'язань з податку на додану вартість	(7280)	(10506)	+3226	+44,3
Витрачання на оплату зобов'язань з інших податків і зборів	(10789)	(12767)	+1987	+18,3
Інші витрачання	(1850)	(1739)	-111	-6
Всього	3343	8201	+4858	+145,3

Результати проведеного аналізу свідчать про різке зростання майже усіх видів надходжень від операційної діяльності, що є позитивною тенденцією для досліджуваного підприємства, проте у 2021 році відсутнє цільове фінансування, що

негативно впливає на динаміку надходжень. У структурі витрачання від операційної діяльності збільшуються майже усі види витрачання, що є негативною тенденцією на підприємстві, за винятком інших витрачання, що скоротилися у порівнянні з 2020 роком і позитивно впливають на структуру грошових потоків від операційної діяльності. Зважаючи на те, що при даному виду діяльності надходження значно перевищують витрачання, це свідчить про добре налагоджену систему грошового обігу на державному підприємстві “Бережанське лісомисливське господарство”.

На п'ятому етапі здійснюється аналіз руху грошових коштів у результаті інвестиційної діяльності. Даний аналіз зображено у табл. 3.5.

Таблиця 3.5

Аналіз руху коштів у результаті інвестиційної діяльності
ДП “Бережанський лісгосп” у 2020-2021 роках

Показник	2020 рік	2021 рік	Відхилення (+/-)	
	сума, тис. грн.	сума, тис. грн.	абсолютне, тис. грн	відносне, %
Витрачання на придбання необоротних активів	(2786)	(3970)	+1184	+42,5
Всього	-2786	-3970	-1184	+42,5

Внаслідок проведення аналізу грошових потоків від інвестиційної діяльності можна зробити висновок про не добре розвинений даний вид діяльності досліджуваного підприємства, адже вхідний грошовий потік у його результаті є повністю відсутнім протягом 2020-2021 років. Також спостерігається зростання витрачання на придбання необоротних активів на 1184 тис. грн., що є негативним чинником, оскільки надходження від даного виду діяльності відсутні, тому значне збільшення обсягу витрачання при відсутності надходжень може призвести до зниження рівня платоспроможності державного підприємства “Бережанське лісомисливське господарство”.

Шостим етапом є здійснення аналізу руху коштів від фінансової діяльності, що представлено у табл. 3.6.

Таблиця 3.6

Аналіз руху коштів у результаті фінансової діяльності державного підприємства “Бережанське лісомисливське господарство” у 2020-2021 роках

Показник	2020 рік	2021 рік	Відхилення (+/-)	
	сума, тис. грн.	сума, тис. грн.	абсолютне, тис. грн.	відносне, %
Надходження коштів від отримання позик	122	–	-122	-100
Інші надходження	–	1843	+1873	–
Витрачання на погашення позик	(193)	(72)	-121	-62,7
Витрачання на сплату відсотків	(66)	(157)	+91	+137,9
Інші платежі	–	(368)	+368	–
Всього	-137	1246	+1383	+809,5

Результати проведеного аналізу свідчать про позитивну динаміку фінансової діяльності підприємства, оскільки, незважаючи на те, що у 2020 році витрачання від даного виду діяльності перевищували надходження на 137 тис. грн., у 2021 році ситуація стрімко покращилася за рахунок інших надходжень. Це свідчить про позитивну тенденцію розвитку вхідного грошового потоку від цієї діяльності.

На сьомому етапі проводиться аналіз динаміки та структури чистого грошового потоку. Це зображено у табл. 3.7.

Таблиця 3.7

**Аналіз динаміки та структури чистого грошового потоку
ДП “Бережанське лісомисливське господарство” у 2020-2021 роках**

Показник	2020 рік	2021 рік	відхилення (+/-)
	сума, тис. грн	сума, тис. грн	сума, тис. грн
Операційна діяльність			
Надходження	60604	92132	+31528
Витрачання	(57261)	(83931)	+26670
Чистий грошовий потік	3343	8201	+4858
Інвестиційна діяльність			
Надходження	–	–	–
Витрачання	(2786)	(3970)	+1184
Чистий грошовий потік	-2786	-3970	-1184
Фінансова діяльність			
Надходження	122	1842	+1721
Витрачання	(259)	(597)	+338
Чистий грошовий потік	-137	1246	+1383
Чистий грошовий потік підприємства в цілому	420	5477	+5057

Результати проведення даного виду аналізу визначають те, що найбільшу частку у структурі чистого грошового потоку має рух коштів у результаті операційної діяльності, що збільшився у 2021 році у порівнянні з 2020 роком на 4858 тис. грн. Також позитивний вплив на цю структуру має збільшення чистого потоку коштів від фінансової діяльності на 1383 тис. грн. Негативно впливає на дану структуру зниження чистого грошового потоку від інвестиційної діяльності на 1184 тис. грн., що може негативно вплинути на платоспроможність ДП “Бережанське лісомисливське господарство”.

Восьмим етапом є проведення загального аналізу руху коштів. Даний аналіз відображено у табл. 3.8.

Таблиця 3.8

Загальний аналіз руху грошових коштів державного підприємства “Бережанський лісгосп” у 2020-2021 роках

Показник	2020 рік	2021 рік	Відхилення (+/-)	
	сума, тис. грн.	сума, тис. грн.	абсолютне, тис. грн	відносне, %
Чистий рух коштів від операційної діяльності	3343	8201	+4858	+145,3
Чистий рух коштів від інвестиційної діяльності	-2786	-3370	-1184	+21
Чистий рух коштів від фінансової діяльності	-137	1246	+1383	+809,5
Чистий рух коштів за звітний період	420	5477	+5057	+1204
Залишок коштів на початок року	180	600	+420	+233,3
Залишок коштів на кінець року	600	6077	+5477	+912,8

Внаслідок проведеного загального аналізу руху коштів можна зробити висновок, що на досліджуваному підприємстві впродовж 2020-2021 років стрімко збільшувався обсяг руху коштів, оскільки залишок грошей на початок року у 2021 році, порівняно із 2020 роком зріс на 233,3%, чистий рух збільшився на 1204%, а залишок на кінець року зріс на 912,8%. Такі показники є позитивними для ДП “Бережанське лісомисливське господарство”, оскільки вони свідчать про якісно організовану систему управління грошовими потоками та високий рівень платоспроможності підприємства.

Зважаючи на те, що необхідність здійснення аналізу руху грошових коштів зумовлена запобіганням втрати платоспроможності, а основною його метою є підвищення ефективності системи управління ними, можна зробити висновок, що рівень платоспроможності ДП “Бережанське лісомисливське господарство” є високим, а це дозволяє забезпечувати усі його потреби. Це свідчить про високу ефективність системи управління грошовими потоками на досліджуваному підприємстві.

3.3. Напрями удосконалення ефективності системи управління потоками грошових коштів на підприємстві

Позитивні показники сфери грошового обігу у результаті діяльності державного підприємства “Бережанський лісгосп” є результатами добре організованої системи управління грошовими потоками. Для удосконалення цієї системи необхідне її детальне вивчення з метою визначення сильних та слабких сторін.

Ефективність діяльності підприємства безпосередньо залежить від стабільності грошових позицій, оскільки керівник має бути переконаний в тому, що у касі чи на банківському рахунку підприємства є достатня кількість коштів для функціонування його діяльності, а також для здійснення певних видів зобов’язань. Саме тому, якщо при діяльності спостерігається стабільність виготовлення та реалізації рентабельної продукції, і як наслідок, отримується прибуток, це означає хороший стан грошових потоків.

Велике значення для системи управління грошовими потоками має її забезпеченість певною інформаційною базою. Проте, створенню цієї бази притаманні деякі складнощі, оскільки ускладнює цей процес відмінність вітчизняних і міжнародних методів ведення обліку. Саме тому, для якісного застосування принципу інформативної достовірності, має місце використання складних розрахунків, що мають певні потреби в уніфікації методичних підходів.

Зважаючи на те, що існують різні види управління грошовими потоками на підприємстві, саме їх підпорядкування спільним цілям і завданням вимагає забезпечення збалансованості за видами, а також інтервалами чи іншими характеристиками. Безпосередньо, цей принцип здійснює вплив на оптимізацію грошових потоків у процесі управління.

Виходячи із мети управління грошовими потоками та методологічного підходу, проводиться визначення основного напрямку діяльності служб, що займаються формуванням та використанням грошового потоку, а також ефективним управлінням ним [36].

Керуючи грошовими потоками, фінансові служби повинні також вирішити питання, що пов'язані з оптимізацією грошових потоків, виходячи із загальної мети управління господарською діяльністю, а також питання цільового використання коштів [37].

Удосконалення ефективності системи управління грошовими потоками на державному підприємстві “Бережанське лісомисливське господарство” здійснюється з метою синхронізації надходження, а також вибуття коштів, сприяння ситуації, коли вхідний потік буде перевищувати вихідний, оскільки це є головною передумовою досягнення фінансової стійкості та отримання в результаті діяльності чистого прибутку. Це означає, що підприємство повинно контролювати, щоб сума коштів, що надходять протягом звітного періоду, перевищувала суму коштів, що протягом цього періоду вибувають. Саме тому рух грошей має бути організований таким чином, щоб мінімізувати використання кредитів чи позик. Також важливою рисою є забезпечення максимально швидкої оборотності коштів, та надходження основного обсягу цих коштів має бути забезпечено за рахунок ведення основної операційної діяльності.

Поетапне здійснення управління потоками грошових коштів забезпечує рівномірність та синхронність формування даних потоків у різних часових інтервалах.

На першому етапі обліковуються потоки грошових коштів і складається фінансова звітність, що є необхідною у даному випадку, тобто звіт про рух

грошових коштів. Це здійснює облікова служба на підприємстві. У цьому випадку, згідно з національними стандартами та практикою, використовуються два методи для обліку грошових коштів, що відрізняються між собою обсягом наданої інформації про види потоків грошових коштів, їх величину тощо – прямий і непрямий. При використанні прямого методу здійснюється застосування тих даних бухгалтерського обліку, що містять у собі характеристику по усіх надходженнях та витрачаннях коштів за звітний період по підприємству в цілому та по кожному виду господарської діяльності окремо. Для непрямого ж методу характерне отримання даних, що здійснюють характеристику чистого грошового потоку. Для розрахунку цього потоку використовується отриманий у періоді, протягом якого здійснюються розрахунки, чистий прибуток. Результати, отримані при розрахунку чистого грошового потоку за кожним видом господарської діяльності є основою для визначення загальної суми чистого грошового потоку по підприємству в цілому. Даний показник обчислюється за формулою 3.1.

(3.1)

$$\text{ЧГП}_{\text{п}} = \text{ЧГП}_{\text{о}} + \text{ЧГП}_{\text{і}} + \text{ЧГП}_{\text{ф}}$$

де $\text{ЧГП}_{\text{п}}$ – сума чистого потоку грошових коштів в цілому за звітний період;
 $\text{ЧГП}_{\text{о}}$ – сума чистого потоку грошових коштів від операційної діяльності;
 $\text{ЧГП}_{\text{і}}$ – сума чистого потоку грошових коштів від інвестиційної діяльності;
 $\text{ЧГП}_{\text{ф}}$ – сума чистого потоку грошових коштів від фінансової діяльності [38].

Другим етапом управління грошовими потоками є аналіз вхідних та вихідних потоків попереднього періоду. Даний аналіз є необхідним для визначення тенденції (покращення або погіршення) розвитку підприємства та планування певних заходів на майбутні періоди для позитивних змін у майбутньому. На цьому етапі визначається збалансованість потоків за обсягом та часом. У зв'язку з тим, що досягти цих двох факторів одночасно дуже важко, саме тому може виникнути розрив між надходженням, а також вибуттям платежів. Саме це є досить серйозною проблемою у системі грошового обігу. Проблематичним є те, що такий аналіз

проводиться не лише по підприємству загалом, але й за кожним видом господарської діяльності окремо, а також за підрозділами та центрами відповідальності, що значно ускладнює його процес. При аналізуванні грошових потоків спочатку має місце встановлення темпів приросту потоків грошових коштів, що входять на підприємство за звітний період у порівнянні з попереднім, визначається їх структура. Потім проводиться аналіз потоків, що виходять з підприємства, визначається їх структура і порівнюється з попереднім періодом. Важливою буде оцінка того, як рух грошових коштів вплинув на діяльність підприємства в цілому та роботу кожного підрозділу. Також необхідно проаналізувати тенденцію чистого грошового потоку то визначити величину чистого прибутку при його формуванні.

Третім етапом є оптимізація грошових потоків підприємства. На даному етапі виконуються завдання, що зменшують залежність підприємства від коштів, залучених від інших підприємств, а також забезпечують збалансованість між вхідними та вихідними потоками і збільшують розмір чистого потоку грошових коштів на підприємстві.

На четвертому етапі здійснюється планування потоків грошових коштів за видами економічної діяльності. Через невизначеність багатьох параметрів, воно є недостатньо точним, тому його використання бажано проводити у сукупності з прогнозуванням вхідних та вихідних потоків на багатоваріантній основі. Тоді для підприємства буде можливість вибору ефективнішого варіанта для зміни цих параметрів.

Останнім, п'ятим етапом є організація ефективного контролю при здійсненні грошових потоків та їх аудит. Саме вони є чи не найнеобхіднішим чинниками, оскільки дозволяють визначити різні суттєві відхилення від багатьох параметрів, а також визначити причини та виправити їх.

Організація ефективного контролю за здійсненням грошових потоків підприємства необхідна, оскільки він дозволяє вчасно виявити відхилення від заданих параметрів, установити причини цих відхилень та розробити моделі поведінки в тих чи інших умовах ефективної діяльності підприємства [39].

Пропонується використання моделі контролю за станом ведення бухгалтерського обліку, яка полягає у розподілі конкретних процедур між видами контролю з прив'язкою до етапів облікового процесу, з метою комплексного дослідження ефективності функціонування системи бухгалтерського обліку грошових коштів та їх еквівалентів [40].

Процес управління грошовими потоками формується на чотирьох основних принципах, зображених на рис. 3.2.

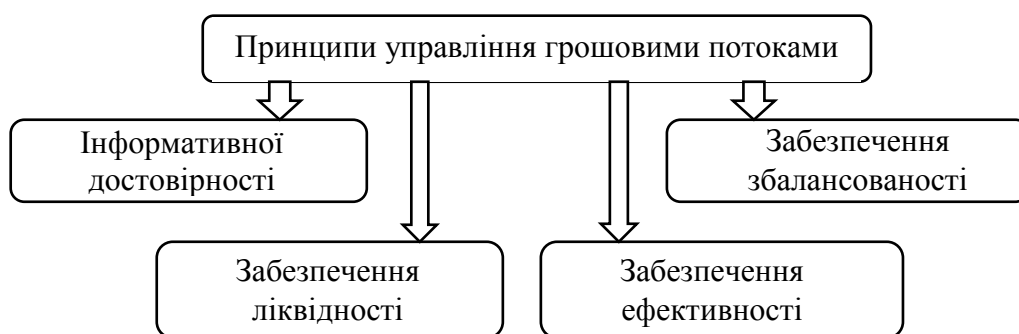

Рис. 3.2. Принципи управління грошовими потоками [авторська розробка]

Дані принципи є базою організації процесу управління потоками грошових коштів на підприємстві.

З метою визначення удосконалення ефективності системи управління на ДП “Бережанський лісгосп” визначаються основні її цілі, зокрема:

- збільшення рівня платоспроможності та ліквідності, а також запобігання виникнення кризових ситуацій на підприємстві;
- зростання вхідних потоків грошових коштів та їх оптимізація за кожним окремим потоком;
- скорочення тривалості обороту грошей;
- підтримання рівня балансу між резервом ліквідності та втраченими можливостями;

- зменшення обсягу накладних витрат, що пов'язані із генеруванням грошових потоків;
- встановлення своєчасності виплат за заборгованостями;
- ведення достовірної фінансової звітності.

Зважаючи на дані цілі, можна виділити наступні напрями удосконалення ефективності системи управління грошовими потоками на ДП “Бережанське лісомисливське господарство”:

- забезпечення максимального інформаційного контролю за вхідним та вихідним потоками;
- залучення системи показників потоків коштів як вимірників рівня стійкості підприємства;
- дослідження галузевих закономірностей руху коштів;
- оперативне визначення грошових потоків з метою формування достовірного інформаційного забезпечення, що використовується для їх аналізу;
- удосконалення методики здійснення аналізу руху грошових коштів;
- скорочення витрат, пов'язаних із заборгованостями;
- ефективний розподіл додаткових коштів у різні інвестиційні та прибуткові проєкти;
- участь у різних рекламах та соціальних заходах з метою залучення більшої кількості клієнтів та покращення репутації підприємства;
- активна діяльність підприємства на фондовому ринку та користування послугами різних агентств у сфері рейтингу.

Отже, головною умовою ефективного руху грошових коштів на підприємстві є ефективність системи управління грошовими потоками, а удосконалення даної системи надає підприємству можливість оптимізувати потоки коштів з метою покращення діяльності підприємства у сфері грошового обігу.

ВИСНОВКИ

За результатами проведених досліджень можна сформувати наступні висновки:

1. Грошовий обіг відіграє надзвичайно важливу роль у діяльності кожного підприємства. Його сутність полягає у здійсненні розрахунків у грошовому вигляді між різними суб'єктами господарювання. Основним економічним аспектом грошового обігу є те, що він складається із взаємопов'язаних частин – грошових потоків, що надходять на певне підприємство або вибувають з нього у процесі здійснення розрахунків.

Наступним аспектом є те, що грошовий обіг розглядається на макrorівні (коли рух коштів здійснює забезпечення суспільного відтворення) та мікрорівні (коли рух коштів здійснює формування потоків грошей конкретного суб'єкта економічної системи).

Важливими обліковими аспектами є те, що рух коштів здійснюється у двох формах – готівковій та безготівковій, а його аналітичний облік у безготівковому вигляді здійснюється у розрізі кожного відкритого банківського рахунка за виписками.

2. З метою забезпечення ефективності використання грошових коштів підприємствам доцільно здійснювати їх аналіз. Його напрями, а саме: горизонтальний, вертикальний, трендовий, відносних показників, порівняльний та факторний застосовуються для виконання основного завдання – здійснення об'єктивного оцінювання діяльності з метою виявлення недоліків та можливості їх виправлення, а також ряду інших другорядних завдань.

Зважаючи на те, що з метою забезпечення якісного контролю за рухом коштів доцільно регулярно проводити аудит, виділяють три основні його напрями, зокрема: аудит касових операцій, аудит операцій на поточному банківському рахунку та аудит операцій на валютному банківському рахунку, а також інших рахунках. Основними його завданнями є перевірка розрахункових операцій,

складених платіжних документів та звітів на повноту, достовірність, відповідність законодавству, доречність тощо.

3. Найважливішою вимогою для обліку, аудиту та економічного аналізу на підприємстві є їх здійснення відповідно до нормативно-правового регулювання.

4. Організація обліку на державному підприємстві “Бережанський лісгосп” здійснюється відповідно до Закону України “Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні” та положень (стандартів) бухгалтерського обліку. Основним її інструментом є облікова політика. Основними завданнями організації обліку потоків коштів на досліджуваному підприємстві є дотримання встановленого порядку грошового обігу, своєчасне його оформлення, достовірне відображення, а також регулярне проведення інвентаризації.

5. Основними методичними аспектами обліку грошового обігу на ДП “Бережанський лісгосп” є те, що виділяють наступні методи його обліку: облік вхідного потоку у готівковому вигляді в національній та іноземній валютах, облік вхідного потоку у безготівковому вигляді в національній та іноземній валютах, облік вихідного потоку у готівковому вигляді в національній та іноземній валютах, облік вихідного потоку у безготівковому вигляді в національній та іноземній валютах.

6. З метою запобігання виникнення кризових ситуацій необхідно удосконалити облік руху коштів на ДП “Бережанське лісомисливське господарство”, зокрема:

- зберігати грошові кошти виключно у банківській установі;
- проводити їх видачу тільки на цільове призначення;
- проводити платежі у безготівковому вигляді виключно після моменту отримання продукції чи послуг;
- проводити платежі у порядку черговості за умови недостатності коштів для задоволення пред’явлених вимог;
- впроваджувати на підприємстві новітні технології.

7. Основними методами, що застосовуються для проведення аудиту руху грошових коштів на державному підприємстві “Бережанський лісгосп” є інспекція,

спостереження, опитування, обчислення, аналітична перевірка, анкетування, вибіркова перевірка, запит, зустрічна перевірка та інвентаризація.

Виділяють основні методи проведення контролю грошового обігу на досліджуваному підприємстві, зокрема: документальний, органолептичний, розрахунково-аналітичний та узагальнення і реалізація його результатів.

8. Основними джерелами, що використовуються для проведення економічного аналізу на ДП “Бережанське лісомисливське господарство” є Баланс, Звіт про фінансові результати та Звіт про рух грошових коштів (за прямим методом).

Даний аналіз поділяється на вісім взаємопов’язаних етапів, котрі в сукупності дозволяють здійснити оцінку стану потоків коштів на досліджуваному підприємстві та визначити рівень його платоспроможності.

9. З метою удосконалення ефективності системи управління грошовими потоками на державному підприємстві “Бережанський лісгосп” виділяють наступні напрями:

- забезпечення максимального контролю за потоками коштів;
- дослідження галузевих закономірностей руху грошових коштів;
- залучення системи показників потоків як вимірників рівня стійкості досліджуваного підприємства;
- удосконалення методів проведення аналізу руху коштів;
- ефективний розподіл додаткових грошей в інвестиційні проєкти;
- участь у різних соціальних заходах із метою залучення нових клієнтів.

Дані напрями нададуть можливість оптимізації грошових потоків для покращення діяльності державного підприємства “Бережанське лісомисливське господарство” у сфері грошового обігу.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Бутинець Ф.Ф. Бухгалтерський фінансовий облік: підручник для студентів спеціальності «Облік і аудит» вищих навчальних закладів / Бутинець Ф.Ф. – 8-е вид. – Житомир: ПП «Рута», 2009. –912 с.
2. Бабур Л.Г., Сердюк Т.В. Бухгалтерський облік діяльності підприємств. Частина I. Навчальний посібник. – Вінниця: ВНТУ, 2012. – 152 с.
3. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» від 07.02.2013 р. (зі змінами). URL: <http://zakon.rada.gov.ua>
4. Єрешко Ю.О. Сутність грошових потоків підприємства як економічної категорії/ Ю.О. Єрешко // Формування ринкових відносин в Україні. – К., 2011. – № 4(119). – С. 39-43.
5. Дерій М. Дефініції «грошові кошти» і «грошові потоки»: відмінності та взаємозв'язок [Електронний ресурс] / М. Дерій // Економічний аналіз. – 2010. – Випуск 6. – С. 60-64.
6. Бланк І. А. Управління грошовими потоками. – 2-е вид., перероб. і доп. – К.: Ніка-Центр, 2007. – 752 с.
7. Поддєрьогін А. М. (2005). Фінансовий менеджмент. Київ: КНЕУ. 536 с.
8. Прушківський, В.Г. Теоретичні і прикладні аспекти управління грошовими потоками на підприємстві [Текст] / В.Г. Прушківський , Т.М. Тіховська // Формування ринкових відносин в Україні.– 2007.– № 3.– С.36- 40
9. Пінчук С.С. Управління та оптимізація грошових потоків на підприємстві як передумови його ефективної діяльності / С.С. Пінчук, О.М. Вradій // Зб. наук. праць Державного економіко-технологічного університету транспорту. Сер.: Економіка і управління. – 2012. – Вип. 21–22(2). – С. 185–189.
10. Андрієць В. С. Максимізація економічного ефекту діяльності підприємства за допомогою визначення напрямів оптимізації грошових потоків підприємства // Економіка та держава. – 2008. – с. 46.

11. Гольцова, С.М. Звітність підприємств (фінансова, статистична, консолідована та до фондів соціального та пенсійного страхування) [Текст]: навчальний посібник / С.М. Гольцова, І.Й. Плікус – Київ: «Центр навчальної літератури», 2004 – 292с.– ISBN 966-8568-55-9.

12. Колос І. В., Радіонова Н. Й. Концептуальна модель внутрішнього аудиту на підприємстві/ І. В. Колос, Н.Й. Радіонова // Економічні науки. Серія «Облік і фінанси». Збірник наукових праць. Луцький національний університет. Випуск 10(37).-Ч.1.-Луцьк, 2013.– С.238-247.

13. Закон України “ Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні” від 16.07.1999 № 996-XIV (із змінами). [Електронний ресурс]. URL:<http://zakon.rada.gov.ua>

14. Закон України «Про застосування реєстраторів розрахункових операцій у сфері торгівлі, громадського харчування та послуг від 06.07.1995 року №226/95-ВР (із змінами). [Електронний ресурс]. URL:<http://zakon.rada.gov.ua>

15. Закон України «Про платіжні системи та переказ коштів в Україні» від 05.04.2001 року №2346-III (із змінами). [Електронний ресурс]. URL: <http://zakon.rada.gov.ua>

16. Закон України «Про аудит фінансової звітності та аудиторську діяльність» №2258-VIII від 21.12.2017 року (із змінами). [Електронний ресурс]. URL:<http://zakon.rada.gov.ua>

17. Наказ Міністерства фінансів України «Про затвердження Національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку 11 «Зобов’язання» від 31.01.2000 року №20 (із змінами). [Електронний ресурс]. URL: <http://zakon.rada.gov.ua>

18. Наказ Міністерства фінансів України «Про затвердження Національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку 21 «Вплив змін валютних курсів» від 10.08.2000 року №193 (із змінами). [Електронний ресурс]. URL: <http://zakon.rada.gov.ua>

19. Постанова про внесення змін до деяких нормативно-правових актів Національного банку України з питань регулювання випуску та обігу електронних

грошей, затверджена Правлінням Національного банку України від 04.11.2010 року №481 (із змінами). [Електронний ресурс]. URL:<http://zakon.rada.gov.ua>

20. Постанова про здійснення операцій з електронних платіжних засобів, затверджена Правлінням Національного банку України від 05.11.2014 року №705 (із змінами). [Електронний ресурс]. URL:<http://zakon.rada.gov.ua>

21. Положення про порядок здійснення банками операції з векселями в національній валюті на території України, затвердженого Постановою Правління Національного банку України від 16.12.2002 року №508 (із змінами). [Електронний ресурс]. URL:<http://zakon.rada.gov.ua>

22. Положення про ведення касових операцій у національній валюті в Україні, затверджене Постановою Правління Національного банку України від 29.12.2017 року №148 (із змінами). [Електронний ресурс]. URL:<http://zakon.rada.gov.ua>

23. Положення про порядок проведення грошових розрахунків за правочинами щодо цінних паперів та інших фінансових інструментів, укладеними на організованих ринках капіталу та поза організованими ринками капіталу, з дотриманням принципу «поставка цінних паперів проти оплати», затверджене Постановою Правління Національного банку України від 02.12.2021 року №130. [Електронний ресурс]. URL:<http://zakon.rada.gov.ua>

24. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 7 «Звіт про рух грошових коштів» від 01.01.1994 року №929-019 (із змінами). [Електронний ресурс]. URL:<http://zakon.rada.gov.ua>

25. Правила визначення платіжних ознак та обміну банкнот, розмінних та обігових монет національної валюти України, затверджені Постановою Правління Національного банку України від 03.12.2018 року №134 (із змінами). [Електронний ресурс]. URL:<http://zakon.rada.gov.ua>

26. Інструкція про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій, затверджена Наказом Міністерства фінансів України від 30.11.1999 року №291 (із змінами). [Електронний ресурс]. URL:<http://zakon.rada.gov.ua>

27. Інструкція про порядок відкриття і закриття рахунків клієнтів банків та кореспондентських рахунків банків – резидентів і нерезидентів, затверджена Постановою Правління Національного банку України від 12.11.2003 року №492 (із змінами). [Електронний ресурс]. URL:<http://zakon.rada.gov.ua>

28. Інструкція про безготівкові розрахунки в Україні в національній валюті, затверджена Постановою Правління Національного банку України від 21.01.2004 року №22 (із змінами). [Електронний ресурс]. URL:<http://zakon.rada.gov.ua>

29. Інструкція про ведення касових операцій банками в Україні, затверджена Постановою Правління Національного банку України від 25.09.2018 року №103 (із змінами). [Електронний ресурс]. URL:<http://zakon.rada.gov.ua>

30. Швець В.Г. Теорія бухгалтерського обліку: (Підручник з грифом МОН) - 3-тє вид., перероб. і доп. - К.: Знання, 2008. - 535 с.

31. Андрієць, В.С. Структурно-логічна схема оптимізації грошових потоків торговельних підприємств [Текст] / В.С. Андрієць // Економіка. Фінанси. Право. – 2008. – № 7. – С. 3-6.

32. Бутинець, Ф.Ф. Документування, теорія, методологія, комп'ютеризація господарських фактів [Текст]: Наукове видання. – Житомир: ЖІТІ, 1999.– 412 с.– ISBN 356-63-178-2.

33. Бакун, Ю. Школа бухгалтера. Основи організації роздрібної торгівлі [Текст] / Ю. Бакун // Дебет-Кредит.–2003. –№ 05. – С.5-13.

34. Муравський, В. Документування в умовах повної автоматизації обліку [Текст] / В. Муравський // Бухгалтерський облік і аудит. – 2008. – С. 48-52.

35. М.О. Ананська, Н.О. Пильнева, М.О. Полозов «Шляхи удосконалення організації обліку грошових коштів на прикладі підприємств оптової торгівлі». Економіка: реалії часу. Науковий журнал. – 2014. – No 4 (14). – С. 78-83. – Режим доступу до журналу: URL: <http://economics.opu.ua/files/archive/2014/n4.html>

36. Партин, Г.О. Управлінський облік. [Текст]: навч. посіб. / Г.О.Партин, А.Г.Загородній. – 2-е вид., перероб. і доп. – К.: Знання, 2007. – 303 с. - ISBN 966-346-286-8.

37. Поддєрьогін, А.М. Ефективність управління грошовими потоками підприємства [Текст] / А.М. Поддєрьогін, Я.І. Невмержицький // Фінанси України.— 2007.— № 11.— С.119-128.

38. Білик, М.Д. Грошові потоки підприємств у мікро- та макроекономічному аспекті [Текст] / М.Д. Білик, С.І. Надточій // Фінанси України.— 2007. — № 6.— С.133-148.

39. Ярошенко, С.П. Теоретичні і методологічні основи контролю [Текст]: монографія / С. П. Ярошенко, Г. І. Пінькас, О. С. Кобичева. — Суми : Університетська книга, 2007. — 251 с. — ISBN 978-966-680-310-1.

40. Височан, О. Формування моделі активного контролю та її реалізація на ділянці обліку грошових коштів і їх еквівалентів [Текст] / О. Височан // Бухгалтерський облік і аудит.— 2008.— № 2.— С.50-57.

ДОДАТКИ

Додаток А

**Порядок формування звіту про рух грошових коштів за прямим методом
(Форми № 3)**

Назва статті	Код рядка	З чого формується	Примітки
I. Рух коштів у результаті операційної діяльності			
Надходження від:			
Реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	3000	Аналітичні дані Кт рахунків 36, 681 (у частині отриманих передплат) та 70 у кореспонденції з Дт рахунків 30, 31	Відображають грошові надходження від основної діяльності, тобто від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг), платежів за оренду інвестиційної нерухомості з урахуванням відповідних вирахувань із доходу (ПДВ, акцизний податок та ін.). Зауважте: якщо аванси наводяться в додатковій статті 3015, у цьому рядку такі суми не зазначають
Повернення податків і зборів	3005	Аналітичні дані Кт 64 у кореспонденції з Дт 31	Показують одержані з бюджету на рахунки підприємства в установах банків суми податків і зборів
у тому числі податку на додану вартість	3006	Кт відповідного субрахунку рахунка 64 з Дт 31	Наводять суму бюджетного відшкодування ПДВ шляхом зарахування грошових коштів на рахунки в банках
Цільового фінансування	3010	Аналітичні дані з Кт 48 у кореспонденції з Дт 30, 31 (у частині надходжень для операційної діяльності)	Зазначають суму надходжень із бюджету, державних цільових фондів, а також інших осіб для здійснення видатків на операційну діяльність підприємства
Надходження від отримання субсидій, дотацій	3011*	Обороти за Дт 31 Кт 64, 48 (у частині сум субсидій та дотацій із бюджету та позабюджетних фондів)	Інформація про отримані з бюджетів і державних цільових фондів суми субсидій, дотацій
Надходження авансів від покупців і замовників	3015*	Обороти за Дт 30,31 Кт 681. Якщо облік отриманих авансів ведуть на рахунку 36, то беруть обороти за Дт 30, 31 Кт 36	Сума одержаної попередньої оплати й авансових надходжень грошовими коштами від покупців і замовників під подальшу поставку продукції (товарів, робіт, послуг)

Надходження від повернення авансів	3020*	Обороти за Дт 30, 31 Кт 371 (у частині повернених постачальниками передоплат й авансів). Якщо надані аванси показують через рахунок 63, то беруть обороти за Дт 30, 31 Кт 63	Повернені підприємству постачальниками й підрядниками суми попередньої оплати та попередньо наданих авансів грошовими коштами
Надходження від відсотків за залишками коштів на поточних рахунках	3025*	Обороти за Дт 31 Кт 373, 719 (у частині отриманих відсотків за залишками коштів на поточних рахунках)	Сума одержаних підприємством відсотків (процентів) за залишками коштів на його поточних рахунках за договорами банківського рахунка
Надходження від боржників неустойки (штрафів, пені)	3035*	Обороти за Дт 30, 31 Кт 374 (у частині сум отриманих економічних санкцій за порушення законодавства чи договірних умов)	Одержані підприємством грошовими коштами економічні (фінансові) санкції за порушення законодавства й умов договорів
Надходження від операційної оренди	3040*	Обороти за Дт 30, 31 Кт 36, 377 (у частині виручки від надання майна в операційну оренду)	Суми грошових надходжень від операційної оренди, крім надходжень від оренди інвестиційної нерухомості
Надходження від отримання роялті, авторських винагород	3045*	Аналітичні дані за Кт 377 у кореспонденції з Дт 30, 31 (у частині надходжень від отримання роялті, авторських винагород)	Суми, отримані як винагорода за користування чи за надання права за користування будь-яким авторським і суміжним правом
Надходження від страхових премій	3050*	Страховики відображають надходження грошей за страховими преміями	
Надходження фінансових установ від повернення позик	3055*	Фінансові установи відображають повернення клієнтами раніше наданих позик	
Інші надходження	3095	Аналітичні дані Дт 30, 31 з Кт рахунків 37, 68, 71 тощо	Показують інші надходження грошових коштів від операційної діяльності, для відображення яких за ознаками суттєвості неможливо виділити окрему статтю, або не включені до попередніх статей Звіту про рух грошових коштів у результаті

			операційної діяльності, зокрема від реалізації оборотних активів, надходження від діяльності обслуговуючих господарств тощо
Витрачання на оплату:			
Товарів (робіт, послуг)	3100	Аналітичні дані Дт рахунків 63, 68, 371 [у частині виданих передоплат] у кореспонденції з Кт рахунків 30,31	Наводять суму грошей, сплачених постачальникам і підрядникам за одержані ТМЦ, прийняті роботи та надані послуги. Зауважте: якщо аванси наводяться в додатковому рядку (3135), у такому рядку їх суму не зазначають
Праці	3105	Аналітичні дані Дт 6(*г у кореспонденції з Кт 30, 31	Показують суму коштів, сплачених як оплата за виконану роботу, а також суми допомоги, винагород тощо. Зауважте: на нашу думку, тут не зазначають грошових винагород за ЦПД, тому що такі фізособи не є працівниками в розумінні трудового законодавства
Відрахувань на соціальні заходи	3110	Аналітичні дані Дт 65 у кореспонденції з Кт 30, 31	Місце для суми сплаченого ЄСВ
Зобов'язань з податків і зборів	3115	Аналітичні дані Дт 64 у кореспонденції з Кт 30, 31	Відображають загальну суму сплачених до бюджету податків і зборів, у тому числі авансових платежів із податку на прибуток
Витрачання на оплату зобов'язань з податку на прибуток	3116*	Обороти за Дт 64 (у частині податку на прибуток) Кт 31, 30	Сума сплаченого до бюджету податку на прибуток за умови, що податок конкретно не ототожнюється з фінансовою чи інвестиційною діяльністю
Витрачання на оплату зобов'язань з податку на додану вартість	3117*	Обороти за Дт 64 (у частині ПДВ) Кт 31, 30	Сума сплаченого до бюджету ПДВ
Витрачання на оплату зобов'язань з інших податків та зборів	3118*	Обороти за Дт 64, 65 Кт 31, 30 (крім сум ПДВ, податку на прибуток, страхових внесків)	Суми сплачених інших податків і зборів (крім ПДВ, податку на прибуток, зобов'язань із загальнообов'язкового державного соцстрахування)
Витрачання на оплату авансів	3135*	Обороти за Дт 371, 63 Кт 30, 31 (у частині сум авансів і передоплат, перерахованих у рахунок майбутніх поставок)	Суми попередньої оплати й авансових платежів постачальникам і підрядникам за товарно-матеріальні цінності (роботи, послуги), що будуть поставлені (виконані, надані)

Витрачання на оплату повернення авансів	3140*	Обороти за Дт 681, 36 Кт 30, 31 (у частині сум повернених покупцям передоплат й авансів)	Сума попередньої оплати й авансових платежів, яку підприємство повернуло покупцям і замовникам
Витрачання на оплату цільових внесків	3145*	Обороти за Дт 685 Кт 31, 30 (у частині сплачених цільових і благодійних внесків)	Сума сплачених цільових і благодійних внесків
Витрачання на оплату зобов'язань за страховими контрактами	3150*	Страховики відображають суми, сплачені клієнтам за страховими контрактами	
Витрачання фінансових установ на надання позик	3155*	Фінансові установи відображають суми позик, наданих клієнтам	
Інші витрачання	3190	Аналітичні дані за Дт 37, 68, 94 та ін. із Кт рахунків 30, 31	Наводять суму використаних грошових коштів на інші напрями операційної діяльності, для відображення якої за ознаками суттєвості неможливо виділити окрему статтю, або яка не включена до попередніх статей Звіту про рух грошових коштів (видача коштів під звіт, оплата операційної оренди тощо)
Чистий рух коштів від операційної діяльності	3195	3000 + 3005 + 3010 + 3015 + 3020 + 3025 + 3035 + 3040 + 3045 + 3050 + 3055 + 3095 - (3100 + 3105 + 3110 + 3115 + 3135 + 3140 + 3145 + 3150 + 3155+ 3190)	
II. Рух коштів у результаті інвестиційної діяльності			
Надходження від реалізації:			
фінансових інвестицій	3200	Аналітичні дані Кт 37 (Кт 74) у кореспонденції з Дт 30, 31	Показують суму грошових надходжень від продажу акцій чи боргових зобов'язань інших підприємств, а також часток у капіталі інших підприємств
необоротних активів	3205	Аналітичні дані Кт 377, 742 у кореспонденції з Дт 30, 31	Відображають надходження грошових коштів від продажу інвестиційної нерухомості, необоротних активів, утримуваних для продажу, і групи вибуття, а також інших довгострокових необоротних активів (окрім фінансових інвестицій)
Надходження від отриманих:			
відсотків	3215	Аналітичні дані Кт 373 у кореспонденції з Дт 30, 31	Зазначають надходження грошей у вигляді відсотків за позиками іншим сторонам (інші, ніж позики, здійснені

			фінансовою установою) за фінансовими інвестиціями в боргові цінні папери, за використання переданих у фінансову оренду необоротних активів тощо
дивідендів	3220	Аналітичні дані Кт 373 у кореспонденції з Дт 30, 31	Місце для суми отриманих грошима дивідендів (окрім виплат за інструментами, які визнаються еквівалентами грошових коштів, або утримуються для дилерських чи торговельних цілей)
Надходження від деривативів	3225	Аналітичні дані Кт 379 у кореспонденції з Дт 30, 31	Показують надходження грошей, зокрема від ф'ючерсних, форвардних контрактів, контрактів «своп» й опціонів (за винятком тих контрактів, які укладаються в рамках основної діяльності підприємства, або коли надходження класифікують як фінансову діяльність)
Надходження від погашення позик	3230*	Аналітичні дані за Кт 377, 183 у кореспонденції з Дт 30, 31	Підприємства (крім фінансових установ) відображають надходження грошових коштів від повернення авансів і позик, наданих іншим сторонам, пов'язаних з інвестиційною діяльністю
Інші надходження	3250	Аналітичні дані Дт 30, 31 із Кт рахунків 37, 68 тощо	Відображають надходження, для яких за ознаками суттєвості неможливо виділити окрему статтю, або які не включені в попередні статті цього розділу Звіту про рух грошових коштів
Витрачання на придбання:			
фінансових інвестицій	3255	Аналітичні дані Дт 14, 35 у кореспонденції з Кт 30, 31	Наводять витрати грошей на придбання акцій або боргових зобов'язань інших підприємств, а також часток участі в спільних підприємствах (інші, ніж виплати за такими інструментами, що визнаються як еквіваленти грошових коштів, або за такими, що утримуються для дилерських або торговельних цілей)
необоротних активів	3260	Аналітичні дані Дт 63, 68 у кореспонденції з Кт 30, 31	Показують виплати грошей для придбання (створення) основних засобів, нематеріальних активів та інших необоротних активів (окрім фінансових інвестицій), У цій статті також відображають суми сплачених відсотків, які капіталізуються в первісну вартість кваліфікаційних необоротних активів
Виплати за деривативами	3270	Аналітичні дані Дт 379 у кореспонденції з Кт 30, 31	Заносять суми коштів, сплачених за деривативами, зокрема ф'ючерсними контрактами, форвардними

			контрактами, контрактами «своп» та опціонами тощо (за винятком випадків, коли такі контракти укладаються для операційної діяльності підприємства або виплати класифікуються як фінансова діяльність)
Витрачання на надання позик	3275*	Аналітичні дані за Дт 377, 183 в кореспонденції з Кт 30, 31	Підприємства (крім фінансових установ) відображають виплати грошових коштів для надання авансів і позик, пов'язаних з інвестиційною діяльністю.
Інші платежі	3290	Аналітичні дані з Дт 37, 68 у кореспонденції з Кт 30, 31	Показують інші платежі, для відображення яких за ознаками суттєвості неможливо виділити окрему статтю, або які не включені в попередні статті цього розділу Звіту про рух грошових коштів
Чистий рух коштів від інвестиційної діяльності	3295	3200 + 3205 + 3215 + 3220 + 3225 + 3230 + 3250 + - (3255 + 3260 + 3270 + 3275 + 3290)	
III. Рух коштів у результаті фінансової діяльності			
Надходження від:			
Власного капіталу	3300	Аналітичні дані Кт 42, 46 у кореспонденції з Дт 30, 31	Заносять суму надходжень коштів від розміщення акцій та інших операцій, що приводять до збільшення власного капіталу
Отримання позик	3305	Аналітичні дані Кт 50, 51, 52, 55, 60, 62 у кореспонденції з Дт 30, 31	Показують отримання грошей у зв'язку з виникненням боргових зобов'язань (позик, векселів, облігацій, а також інших видів короткострокових і довгострокових зобов'язань, не пов'язаних з операційною й інвестиційною діяльністю)
Інші надходження	3340	Аналітичні дані Дт 30, 31 у кореспонденції з Кт 685	Інші надходження грошей, для відображення яких за ознаками суттєвості неможливо було виділити окрему статтю, або які не включені в попередні статті цього розділу Звіту про рух грошових коштів
Витрачання на:			
Викуп власних акцій	3345	Аналітичні дані Дт 45 у кореспонденції з Кт 30, 31	Показують грошові виплати на придбання (викуп) власних акцій
Погашення позик	3350	Аналітичні дані Дт 60, 50 у кореспонденції з Кт 30, 31	Наводять суми грошей, витрачених на повернення раніше отриманих за позичень

Сплату дивідендів	3355	Аналітичні дані Дт 67 у кореспонденції з Кт 30, 31	Зазначають суму дивідендів, виплачених грошима
Витрачання на сплату відсотків	3360*	Аналітичні дані Дт 684 в кореспонденції з Кт 30, 31 або аналіз ряд. 2250 ф. № 2	Суми грошових коштів, використаних на сплату відсотків за користування позиковим капіталом, використаним у фінансовій діяльності, окрім сум сплачених відсотків, які капіталізуються.
Витрачання на сплату заборгованості з фінансової оренди	3365*	Аналітичні дані Дт 611 у кореспонденції з Кт 30, 31	Сума сплаченої заборгованості з фінансової оренди.
Інші платежі	3390	Аналітичні дані Кт 30, 31	Показують інші грошові витрачання, для відображення яких за ознаками суттєвості неможливо було виділити окрему статтю, або які не включені в попередні статті цього розділу Форми № 3
Чистий рух коштів від фінансової діяльності	3395	$3300 + 3305 + 3340 - (3345 + 3350 + 3355 + 3360 + 3365 + 3390)$	
Чистий рух грошових коштів за звітний період	3400	$3195 + (-) 3295 + (-) 3395$	
Залишок коштів на початок року	3405	Рядок і 165 графи 3 Балансу	Наводять суму грошових коштів, відображених у Балансі підприємства на початок звітного періоду
Вплив зміни валютних курсів на залишок коштів	3410	Аналітичні дані рахунків 30, 31 у кореспонденції з субрахунками 714, 744, 945, 974	Відображають суми збільшення або зменшення (наводиться в дужках) залишку грошових коштів у результаті перерахунку іноземної валюти під час зміни валютних курсів протягом звітного періоду.
Залишок коштів на кінець року	3415	$3405 + (-) 3400 + (-) 3410$	Має дорівнювати рядку 1165 графи 4 Балансу

(знаком “*” позначені додаткові вписуванні рядки форми № 3)

Додаток Б

Додаток 1
до Національного положення (стандарту)
бухгалтерського обліку 1
"Загальні вимоги до фінансової звітності"

		Дата (рік, місяць, число)	КОДИ
Підприємство: ДП "Бережанське лісомисливське господарство"		за ЄДРПОУ	2021 12 31
Територія: Україна		за КОАТУУ	00993018
Організаційно-правова форма	Державне підприємство	за КОПФГ	6120410100
господарювання:			140
Вид економічної діяльності: Надання допоміжних послуг у лісовому господарстві		за КВЕД	02.40

Середня кількість працівників¹ 142

Адреса, телефон

Одиниця виміру: тис. грн. без десяткового знака (окрім розділу IV Звіту про фінансові результати (Звіту про сукупний дохід) (форма № 2), грошові показники якого наводяться в гривнях з копійками)

Складено (зробити позначку «v» у відповідній клітинці):

за положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку

за міжнародними стандартами фінансової звітності

v

**Баланс (Звіт про фінансовий стан)
на 31 грудня 2021 р.**

Форма № 1

Код за ДКУД

1801001

Актив	Код рядка	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Необоротні активи			
Нематеріальні активи	1000	1 769	1 607
первісна вартість	1001	2 903	3 150
накопичена амортизація	1002	1 134	1 543
Незавершені капітальні інвестиції	1005	155	155
Основні засоби	1010	7 506	8 203
первісна вартість	1011	25 726	28 220
Знос	1012	18 220	20 017
Інвестиційна нерухомість	1015	0	0
Довгострокові біологічні активи	1020	0	0
Довгострокові фінансові інвестиції: які обліковуються за методом участі в капіталі інших підприємств	1030		
інші фінансові інвестиції	1035		
Довгострокова дебіторська заборгованість	1040		
Відстрочені податкові активи	1045		
Інші необоротні активи	1090		
Усього за розділом I	1095	9 430	9 965
II. Оборотні активи			
Запаси	1100	1 658	1 776
Поточні біологічні активи	1110		
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1125	599	620
Дебіторська заборгованість за розрахунками: за виданими авансами	1130	12	14
з бюджетом	1135		

у тому числі з податку на прибуток	1136		
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	8	
Поточні фінансові інвестиції	1160		
Гроші та їх еквіваленти	1165	600	6 077
Витрати майбутніх періодів	1170		
Інші оборотні активи	1190		
Усього за розділом II	1195	2 877	8 487
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	1200		
Баланс	1300	12 307	18452

Пасив	Код рядка	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Власний капітал			
Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	3 261	3 261
Капітал у дооцінках	1405		
Додатковий капітал	1410	3 759	4 239
Резервний капітал	1415		
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420		
Неоплачений капітал	1425	()	()
Вилучений капітал	1430	()	()
Усього за розділом I	1495	7 020	7 500
II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення			
Відстрочені податкові зобов'язання	1500		
Довгострокові кредити банків	1510		
Інші довгострокові зобов'язання	1515		1 475
Довгострокові забезпечення	1520		
Цільове фінансування	1525		
Усього за розділом II	1595	0	1 475
III. Поточні зобов'язання і забезпечення			
Короткострокові кредити банків	1600	278	206
Поточна кредиторська заборгованість за: довгостроковими зобов'язаннями	1610		
товари, роботи, послуги	1615	156	192
розрахунками з бюджетом	1620	472	415
у тому числі з податку на прибуток	1621		106
розрахунками зі страхування	1625		
розрахунками з оплати праці	1630	1 543	1 789
одержаними авансами	1635	15	25
Поточні забезпечення	1660	2 823	6 850
Доходи майбутніх періодів	1665		
Інші поточні зобов'язання	1690		
Усього за розділом III	1695	5 287	9 477
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття	1700		
Баланс	1900	12 307	18 452

Керівник

Левчук

О. П. Левчук

Головний бухгалтер

Шевчук

О. В. Шевчук

[†] Визначається в порядку, встановленому центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері статистики.

Додаток В

Дата (рік, місяць, число)
за ЄДРПОУ

КОДИ		
2022	01	01
00993018		

Підприємство ДП “Бережанське лісомисливське господарство”
(найменування)

**Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)
за 2021 р.**

Форма № 2 Код за ДКУД

1801003

I. ФІНАНСОВІ РЕЗУЛЬТАТИ

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	75645	50772
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	(62926)	(39089)
Валовий: прибуток	2090	12719	11683
Збиток	2095	(0)	(0)
Інші операційні доходи	2120	1534	634
Адміністративні витрати	2130	(6065)	(4149)
Витрати на збут	2150	(5061)	(6068)
Інші операційні витрати	2180	(1739)	(1850)
Фінансовий результат від операційної діяльності:			
Прибуток	2190	1388	250
Збиток	2195	(0)	()
Дохід від участі в капіталі	2200		
Інші фінансові доходи	2220		
Інші доходи	2240		
Фінансові витрати	2250	(157)	(66)
Втрати від участі в капіталі	2255	()	()
Інші витрати	2270	()	()
Фінансовий результат до оподаткування:			
Прибуток	2290	1231	184
Збиток	2295	()	()
Витрати (дохід) з податку на прибуток	2300	222	33
Прибуток (збиток) від припиненої діяльності після оподаткування	2305		
Чистий фінансовий результат:			
прибуток	2350	1009	151
Збиток	2355	()	()

II. СУКУПНИЙ ДОХІД

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Дооцінка (уцінка) необоротних активів	2400		
Дооцінка (уцінка) фінансових інструментів	2405		

Накопичені курсові різниці	2410		
Частка іншого сукупного доходу асоційованих та спільних підприємств	2415		
Інший сукупний дохід	2445		
Інший сукупний дохід до оподаткування	2450	0	0
Податок на прибуток, пов'язаний з іншим сукупним доходом	2455		
Інший сукупний дохід після оподаткування	2460	0	0
Сукупний дохід (сума рядків 2350, 2355 та 2460)	2465	1009	151

III. ЕЛЕМЕНТИ ОПЕРАЦІЙНИХ ВИТРАТ

Назва статті	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Матеріальні затрати	2500	29573	14724
Витрати на оплату праці	2505	26366	20332
Відрахування на соціальні заходи	2510	5750	4594
Амортизація	2515	2977	2962
Інші операційні витрати	2520	11125	8269
Разом	2550	75791	50881

IV. РОЗРАХУНОК ПОКАЗНИКІВ ПРИБУТКОВОСТІ АКЦІЙ

Назва статті	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Середньорічна кількість простих акцій	2600		
Скоригована середньорічна кількість простих акцій	2605		
Чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2610		
Скоригований чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2615		
Дивіденди на одну просту акцію	2650		

Керівник

Левчук

О. П. Левчук

Головний бухгалтер

Шевчук

О. В. Шевчук

Дата (рік, місяць, число)
за ЄДРПОУ

КОДИ		
2021	01	01
00993018		

Підприємство ДП "Бережанське лісомисливське господарство"
(найменування)

**Звіт про рух грошових коштів (за прямим методом)
за 2020 р.**

Форма № 3

Код за ДКУД

1801004

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
I. Рух коштів у результаті операційної діяльності			
Надходження від:			
Реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	3000	59870	65350
Повернення податків і зборів	3005		
у тому числі податку на додану вартість	3006		
Цільового фінансування	3010	25	300
Інші надходження	3095	709	547
Витрачання на оплату:			
Товарів (робіт, послуг)	3100	(16330)	(24567)
Праці	3105	(16357)	(16805)
Відрахувань на соціальні заходи	3110	(4612)	(4880)
Зобов'язань з податків і зборів	3115	(18102)	(17709)
Інші витрачання	3190	(1850)	(1407)
Чистий рух коштів від операційної діяльності	3195	3343	829
II. Рух коштів у результаті інвестиційної діяльності			
Надходження від реалізації:			
фінансових інвестицій	3200		
необоротних активів	3205		
Надходження від отриманих:			
Відсотків	3215		
Дивідендів	3220		
Надходження від деривативів	3225		
Інші надходження	3250		
Витрачання на придбання:			
фінансових інвестицій	3255	()	()
необоротних активів	3260	(2786)	(2086)
Виплати за деривативами	3270	()	()
Інші платежі	3290	()	()
Чистий рух коштів від інвестиційної діяльності	3295	-2786	-2086
III. Рух коштів у результаті фінансової діяльності			
Надходження від:			
Власного капіталу	3300		
Отримання позик	3305	122	556
Інші надходження	3340		
Витрачання на:			
Викуп власних акцій	3345	()	()
Погашення позик	3350	193	207
Сплату дивідендів	3355	()	()

Витрачання на сплату відсотків	3360	(66)	(8)
Інші платежі	3390	()	()
Чистий рух коштів від фінансової діяльності	3395	-137	341
Чистий рух грошових коштів за звітний період	3400	420	-916
Залишок коштів на початок року	3405	180	1096
Вплив зміни валютних курсів на залишок коштів	3410		
Залишок коштів на кінець року	3415	600	180

Керівник

Левчук

О. П. Левчук

Головний бухгалтер

Шевчук

О. В. Шевчук

Дата (рік, місяць, число)
за ЄДРПОУ

КОДИ		
2022	01	01
00993018		

Підприємство ДП "Бережанське лісомисливське господарство"
(найменування)

**Звіт про рух грошових коштів (за прямим методом)
за 2021 р.**

Форма № 3

Код за ДКУД

1801004

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
I. Рух коштів у результаті операційної діяльності			
Надходження від:			
Реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	3000	90293	59870
Повернення податків і зборів	3005		
у тому числі податку на додану вартість	3006		
Цільового фінансування	3010		25
Інші надходження	3095	1839	709
Витрачання на оплату:			
Товарів (робіт, послуг)	3100	(31828)	(16330)
Праці	3105	(21225)	(16367)
Відрахувань на соціальні заходи	3110	(5750)	(4612)
Зобов'язань з податків і зборів	3115	(23389)	(18102)
Інші витрачання	3190	(1739)	(1850)
Чистий рух коштів від операційної діяльності	3195	8201	3343
II. Рух коштів у результаті інвестиційної діяльності			
Надходження від реалізації:			
фінансових інвестицій	3200		
необоротних активів	3205		
Надходження від отриманих:			
відсотків	3215		
Дивідендів	3220		
Надходження від деривативів	3225		
Інші надходження	3250		
Витрачання на придбання:			
фінансових інвестицій	3255	()	()
необоротних активів	3260	(3970)	(2786)
Виплати за деривативами	3270	()	()
Інші платежі	3290	()	()
Чистий рух коштів від інвестиційної діяльності	3295	-3970	-2786
III. Рух коштів у результаті фінансової діяльності			
Надходження від:			
Власного капіталу	3300		
Отримання позик	3305		122
Інші надходження	3340	1843	
Витрачання на:			
Викуп власних акцій	3345	()	()
Погашення позик	3350	72	193
Сплату дивідендів	3355	()	()

Витрачання на сплату відсотків	3360	(157)	(66)
Інші платежі	3390	(368)	()
Чистий рух коштів від фінансової діяльності	3395	1246	-137
Чистий рух грошових коштів за звітний період	3400	5477	420
Залишок коштів на початок року	3405	600	180
Вплив зміни валютних курсів на залишок коштів	3410		
Залишок коштів на кінець року	3415	6077	600

Керівник

Левчук

О. П. Левчук

Головний бухгалтер

Шевчук

О. В. Шевчук

Додаток Д

Дата (рік, місяць, число)
за ЄДРПОУ

КОДИ		
2022	01	01
00993018		

Підприємство ДП “Бережанське лісомисливське господарство”
(найменування)

Звіт про власний капітал
за 2021 р.

Форма № 4 Код за ДКУД

1801005

Стаття	Код рядка	Зареєстрований капітал	Капітал у дооцінках	Додатковий капітал	Резервний капітал	Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	Неоплачений капітал	Вилучений капітал	Всього
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Залишок на початок року	4000	3261		3759					7020
Коригування:									
Зміна облікової політики	4005								0
Виправлення помилок	4010								0
Інші зміни	4090								0
Скоригований залишок на початок року	4095	3261	0	3759	0	0	0	0	7020
Чистий прибуток (збиток) за звітний період	4100					1009			1009
Інший сукупний дохід за звітний період	4110								0
Розподіл прибутку:									
Виплати власникам (дивіденди)	4200								0
Спрямування прибутку до зареєстрованого капіталу	4205								0
Відрахування до резервного капіталу	4210								0
Сума чистого прибутку, належна до бюджету відповідно до законодавства	4215					-528			-528
Сума чистого прибутку на створення	4220			481		-481			0

спеціальних (цільових) фондів									
Внески учасників: Внески до капіталу	4240								0
Погашення заборгованості з капіталу	4245								0
Вилучення капіталу: Викуп акцій (часток)	4260								0
Перепродаж викуплених акцій (часток)	4265								0
Анулювання викуплених акцій (часток)	4270								0
Вилучення частки в капіталі	4275								0
Інші зміни в капіталі	4290			-1					-1
Разом змін у капіталі	4295	0	0	480	0	0	0	0	480
Залишок на кінець року	4300	3261	0	4239	0	0	0	0	7500

Керівник

Левчук

О. П. Левчук

Головний бухгалтер

Шевчук

О. В. Шевчук

Додаток Е

ЗАТВЕРДЖУЮ

Директор ДП “Бережанського лісгоспу”

Олександр Левчук Левчук

11.01.2021

М. п.

Графік

документообігу первинних бухгалтерських документів

додаток №3 до наказу №14 від 11.01.2021 р.

№п/п	Назва документу	Термін виконання	Виконавець	Відповідальний згідно посадової інструкції
1	Табель обліку використання робочого часу	До 14-го за першу половину місяця; до першого робочого дня наступного місяця	Особи відповідальні за складання табелів, призначені керівником підрозділу, по апарату управління інспектор по кадрах	Керівники підрозділів та інж. Відділу кадрів
2	Накази про відрядження спеціалістів в межах України та за кордон	Не пізніше як за 4 робочі дні до початку відрядження	Зав. Канцелярії	Спеціалісти відділу кадрового забезпечення
3	Авансовий звіт	Не пізніше 1-го робочого дня з моменту отримання коштів під звіт, а відрядження не пізніше 3-х роб. Днів	Бухгалтер по авансових звітах	Матеріально-відповідальна особа
4	Товаро-транспортні накладні, акти виконаних робіт від постачальників та підрядників	Не пізніше кожної декади в місяці	Бухгалтер 1-ї категорії по розрахунках та податкових накладних	Матеріально-відповідальна особа чи бухгалтер складу Бухгалтер лісництва нижнього складу чи гаражу

5	Договори, рахунки, акти здавання-приймання виконаних робіт за господарськими умовами	Щоденно	Спеціалісти відділу матеріально-технічного забезпечення, а саме механік РМІД, лісничі за господарством	Матеріально-відповідальна особа чи бухгалтер лісництва нижнього складу чи РМЦ
6	Валютно-митні декларації та інвойси	Не пізніше наступного дня після здійснення операції	Інженер із збуту, відповідальний за ВМД	Інженер із збуту, відповідальний за ВМД
7	Кошторис та штатні розписи по бюджетному фінансуванні	При наявності	Інженер-економіст, відповідальний за складання документів	Бухгалтер по нарахуванню заробітної плати
8	Дорожні листи	На наступний день після проведення робіт	Водії та трактористи	Начальник РМЦ, бухгалтер підрозділу чи автоколони
9	Відомості на заробітну плату	Не пізніше 6-го числа з моменту закінчення робочого місяця	Відповідальний за ведення обліку в лісництвах чи виробничих підрозділах	Бухгалтер по нарахуванню заробітної плати
10	Накази на призначення, звільнення, переведення спеціалістів, надання відпусток, надбавок, присвоєння рангів тощо	При наявності	Спеціалісти відділу кадрового забезпечення	Спеціалісти відділу кадрового забезпечення (інспектор по кадрах)
11	Листки тимчасової непрацездатності	Не пізніше 1-го дня з моменту закриття	Спеціалісти відділу кадрового забезпечення	Бухгалтер, відповідальний за нарахування заробітної плати (апарат ДЛМГ)
12	Товаротransпортні накладні та інші реалізаційні накладні, що посвідчують факт реалізації на підприємстві	Щоденно	Матеріально-відповідальні особи та бухгалтери виробничих підрозділів	Головний бухгалтер, бухгалтер по розрахунках
13	Банківські виписки та касові ордери	Щоденно	Касир	Головний бухгалтер

Головний бухгалтер

Шевчук

О. В. Шевчук

Додаток Є

Додаток 2
до Положення про ведення
касових операцій у національній
валюті в Україні (пункт 25 розділу III)

Типова форма № КО-1

Ідентифікаційний код в Єдиному державному
реєстрі підприємств та організацій України 00993018

ДП "Бережанське лісомисливське господарство"
(найменування підприємства / установи / організації)

Прибутковий касовий ордер N 99
від "22" листопада 2021р.

№ з/п	Кореспондуючий рахунок, субрахунок	Код аналітичного рахунку	Сума цифрами	Код цільового призначення	Примітки
1	2	3	4	5	6
1	311	-	1200,00	-	-

Прийнято від _____

Підстава оприбуткування коштів з поточного рахунку для виплати авансу на відрядження

Сума тисяча двісті грн. 00 коп.
(словами)

Додатки: виписка з банку №185 від 22.11.2021 р.

Головний бухгалтер Шевчук О. В. Шевчук
(підпис, прізвище, ініціали)

Одержав касир Коритко Т. М. Коритко
(підпис, прізвище, ініціали)

Л ДП "Бережанське лісомисливське
і господарство"
н (найменування підприємства / установи, організації)

і Квитанція
я до прибуткового касового ордера № 99
від "22" листопада 2021р.

в Прийнято від
і _____

д Підстава оприбуткування коштів з поточного
р рахунку для виплати авансу на відрядження

і
з
У Сума тисяча двісті грн. 00 коп.
(словами)

М. П.

Головний бухгалтер Шевчук О. В. Шевчук
(підпис, прізвище, ініціали)

Касир Коритко Т. М. Коритко
(підпис, прізвище, ініціали)

Додаток Ж

Додаток 3

до Положення про ведення касових операцій у національній валюті в Україні (пункт 26 розділу III)

Типова форма № КО-2

ДП "Бережанське лісомисливське господарство"
(найменування підприємства /установи/організації)

Ідентифікаційний
код в Єдиному державному реєстрі
підприємств та організацій України
00993018

Видатковий касовий ордер

від " 14 " квітня 2021 р.

№ з/п	Номер документа	Дата складання	Кореспондуючий рахунок, субрахунок	Код аналітичного рахунку	Сума	Код цільового призначення
1	2	3	4	5	6	7
1	88	14.04.2021	372	-	5000,00	-

Видати Наконечному Леону Володимировичу
(прізвище, ім'я, по батькові)

Підстава на господарські потреби

Сума п'ять тисяч грн. 00 коп.
(словами)

Додаток: -

Керівник Левчук О. П. Левчук
(підпис, прізвище, ініціали)

Головний бухгалтер Шевчук О. В. Шевчук
(підпис, прізвище, ініціали)

Одержав: п'ять тисяч грн. 00 коп.
(словами)

" 14 " квітня 2021 р.

Підпис одержувача Наконечний

За паспорт серії МС №287464, виданий Бережанським РВ УМВС в Тернопільській області
(найменування, номер, дата та місце видачі документа, який засвідчує особу одержувача)

Видав касир Коритко Т. М. Коритко
(підпис, прізвище, ініціали)

Додаток 3

305299 АТ “ПриватБанк”

Виписка по особовому рахунку №48309282615645

13.08.202112.08.2021

ДП “Бережанське лісомисливське господарство”

Дата
операціїДата
операції

Документ ОП	Кореспондент			КС	Сума Дебет Грн.	Сума Кредит Грн	Призначення платежу
	МФО	№рахунку	Ідент. код				
	Найменування ОККО Агротрейд Назва банку АТ “ПриватБанк”						
—	865423	23680742684368	0964724643	—	75000,0	75000,0	Оплата за паливно- мастильні матеріали відповідно до рахунку- фактури №99 від 13.08.2021р. в т. ч. ПДВ – 12500.00 грн

Вхідний залишок

2866086,00 грн

Підсумок оборотів

75000,00 грн

Вихідний залишок

2791086 грн

М. п.

Підписано банком

“13” серпня 2021 р.

Горенко

(підпис)